

Manuál kódování mediálních sdělení o návykových látkách a tématech s nimi spojených

Hromadné sdělovací prostředky, masmédia, spoluvytvářejí různé sociální reprezentace reality. Tyto reprezentace mají velký vliv na vnímání a interpretaci světa a na změnu postojů různých skupin příjemců masové komunikace. Pomocí zprostředkované reality vytváří příjemci různé významy, které se mohou stát obecně sdílenými. Právě problematika návykových látek je z hlediska mediálních zpráv výrazně kontroverzní, spojovaná odlišnými postoji a různými motivy. Návykové látky jsou v domácích médiích spojovány s extrémní mírou rozporuplnosti a velmi častými faktickými chybami, které jsou od určité úrovně médií méně obvyklé. Přitom to, jak o této problematice informují česká média, odráží postoje veřejnosti k této oblasti, které se samozřejmě do jisté míry promítají také do oblasti drogové politiky a politiky obecně. Podstatou kvantitativní obsahové analýzy je zkoumání mediálních obsahů podle výskytu přesně vymezených znaků, dále kvantifikace těchto znaků, což umožňuje zpracování velkého množství obsahů. Vznikl a byl ověřen originální přístup/nástroj pro provádění obsahové analýzy mediálních zpráv v oblasti návykových látek a s nimi spojených témat. Tento nástroj prokázal, že dokáže postihnout hlavní témata a umožňuje mnohem více sofistikovaný přístup než u většiny doposud publikovaných prací v této oblasti.

Manuál kódování mediálních sdělení o návykových látkách a tématech s nimi spojených

VYDALO:

centrum adiktologie

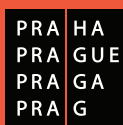
- ● ● ● Psychiatrická klinika 1. lékařské fakulty a VFN
Univerzita Karlova v Praze
Ke Karlovu 11 / 120 00 Praha 2 / Česká republika
e-mail: info@adiktologie.cz
www.adiktologie.cz

NEPRODEJNÉ

ISBN: 80-86620-17-4

Lenka Šťastná
Michal Miovský
Petr Novák

V Ý Z K U M N É Z P R Á V Y

Manuál kódování mediálních sdělení o návykových látkách a tématech s nimi spojených

Uživatelská příručka

Publikace vznikla a byla vydána pod odbornou záštitou a koordinací:

Centra adiktologie, PK 1. LF UK v Praze a VFN v Praze

Díky finanční podpoře:
projektu Příprava a rozvoj denního magisterského studia oboru adiktologie
CZ.2.17/3.1.00/31430

Evropský sociální fond
„Praha & EU: Investujeme do vaší budoucnosti“

Tento projekt je financován Evropským sociálním fondem, státním rozpočtem České republiky
a rozpočtem hlavního města Prahy.

a grantové podpoře: GAČR č. 406/07/0541

Univerzita Karlova v Praze
Sdružení SCAN

Manuál kódování mediálních sdělení o návykových látkách a tématech s nimi spojených

Uživatelská příručka

Autoři:

Lenka Šťastná
Michal Miovský
Petr Novák

Recenzent:

Mgr. Miroslav Charvát, Ph.D.

Grantová podpora:

GAČR č. 406/07/0541

poděkování

Projektový tým pracoval ve složení Vendula Běláčková, Hana Brachová, Štěpán David, Hana Gajdošíková, Kateřina Grohmannová, Michal Miovský, Petr Novák, Vojtěch Sivek, Jaroslav Šejvl a Lenka Šťastná. Autoři manuálu děkují všem svým spolupracovníkům za jejich nasazení při realizaci projektu a podíl na vzniku nového systému kódování umožňujícího kvantifikaci kvalitativních dat ve formě mediálních sdělení.

obsah

1 Úvod	11
2. Přehled kódovaných proměnných s příklady	15
3. Popis zaškolení pracovníků pro kódování	45
4. Test reliability kódování	47
5. Závěr	49
Použitá literatura	51

Hromadné sdělovací prostředky, masmédia, spolu-vytvářejí různé sociální reprezentace reality. Tyto reprezentace mají velký vliv na vnímání a interpretaci světa a na změnu postojů různých skupin příjemců masové komunikace. Média jsou vnímána jako zdroj moci či vlivu nad příjemci informací; prostorem pro sdílení událostí; místem pro interpretaci sociální reality; prostorem, kde jsou konstruovány a vyjadřovány změny v hodnotách a normách společnosti (Jiráček & Kópplová, 2007). Pomocí zprostředkované reality vytváří příjemci různé významy, které se mohou stát obecně sdílenými. Příjemci si vytvářejí obraz reality ne podle vlastního poznávání, ale podle dojmu, který získávají z médií (DeFleur & Ballová-Rokeachová, 1996). Média také zprostředkovávají významy daných skutečností tím, že předkládají určitá schémata. Pokud média nabízejí významy a skutečnosti v často se opakujících, podobných souvislostech, mohou se podílet na vytváření zvláštního typu schématu – stereotypu, tedy přisuzování charakteristiky jedinci na základě jednoho charakteristického rysu (Výrost & Slaměník, 1997).

Právě problematika návykových látek je z hlediska mediálních zpráv výrazně kontroverzní, spojovaná s odlišnými postoji a různými motivy. Těto skutečnosti využívají např. některé zahraniční studie (Hillert et al., 1996; Hoffmann-Richter et al., 1999). Návykové látky jsou v domácích médiích spojovány s extrémní mírou rozporuplnosti a velmi častými faktickými chybami, které jsou od určité úrovně médií méně obvyklé. Přitom to, jak o této problematice informují

česká média, odráží postoje veřejnosti k této oblasti, které se samozřejmě do jisté míry promítají také do oblasti drogové politiky a politiky obecně. Téma obsahové analýzy médií je na různé úrovni opakovaně označováno jako výzkumně neuspokojivě řešené a opakovaně je v různých dokumentech označováno za jednu z priorit (Council of the European Union, 2004; Vláda ČR, 2004).

V roce 2003 byl na Katedře psychologie FF UP v Olomouci v rámci výuky zahájen studentský projekt kvantitativní obsahové analýzy mediálních sdělení o drogách. Celkem na projektu pracovali 4 studenti, kteří analyzovali zprávy o drogách uveřejněné v českých médiích v rámci svých diplomových prací. Cílem studie bylo provést obsahovou analýzu zpráv uveřejněných v médiích v průběhu roku 2003, tj. zodpovědět na otázku, jaký je aktuální mediální obraz drog a jejich uživatelů v českých médiích. Díky tomuto projektu vznikla první pracovní verze tzv. kódovacího manuálu, který je postaven na principu kvantifikace kvalitativních dat písemné povahy prostřednictvím metody škálování (viz také Mioviský, 2006). Do analýzy byly zahrnuty zprávy z regionálních a celostátních médií informující o drogách v roce 2003. Použita byla databáze článků o drogách, kterou pravidelně sestavuje tiskový odbor Úřadu vlády ČR podle zadaných klíčových slov. Monitoring byl prováděn v následujících médiích: 6 celostátních titulů, 60 časopisů a magazínů, 88 regionálních titulů rozdělených do 9 regionů, 2 veřejnoprávní televizní stanice, 2 soukromé celoplošné TV a 1 soukromá regionální, 2 celoplošné veřejnoprávní a 2 celoplošné soukromé

rozhlasové stanice, 40 zdrojů na internetu, 2 informační agentury a zpravodajství Úřadu vlády ČR.

Vzhledem k povaze zkoumaných dat byla pro analýzu zvolena metoda kvantitativní obsahové analýzy. Tradiční „kvalitativní obsahová analýza“ je nejstarší, ústřední a stále nejpoužívanější metodou kvalitativního výzkumu. Tato metoda se využívala zejména v oblasti výzkumu obsahu literárních textů (Maršálová & Mikšík, 1990). Podle Plichtové (Plichtová, 1996) se kvantitativní přístup k analýze textů začal uplatňovat teprve v osmáctém století. Do té doby se rozvíjely především metody interpretace textů, a to v kontextu literární vědy a historie. Počátky používání kvantitativní obsahové analýzy mediálních sdělení spadají do prvních desetiletí dvacátého století (McQuail, 1999). Tradici obsahových analýz médií dále rozvíjejí především němečtí a američtí badatelé studující vazby mezi politickou a mediální komunikací, zvláště Winfried Schulz (Schulz, 2004; Schulz et al., 2005), Wolfgang Donsbach (např. Donsbach & Jandura, 2003) a Hans Mathias Kepplinger (např. Kepplinger & Habermeier, 1995). Podstatou kvantitativní obsahové analýzy je zkoumání mediálních obsahů podle výskytu přesně vymezených znaků, dále kvantifikace těchto znaků, což umožňuje zpracování velkého množství obsahů.

V rámci tohoto projektu byl vytvořen originální kódovací systém (kódovací manuál), který byl ověřen v rámci pilotní studie. Kódovací systém tvoří tyto proměnné:

- identifikační proměnné (název článku, datum vydání, název média, typ média),
- znaky informující o obsahu sdělení: zdroj (kdo je autorem, původcem sdělení), orientace příspěvku (primárně zaměřený na drogovou problematiku nebo ne), kategorie látek (o jakých drogách se píše), informace o uživatelích, účinky akutní intoxikace a dlouhodobého užívání, trestná činnost (výroba, pašování, distribuce, násilné trestné činy, majetková trestná činnost atd.), drogová scéna (trendy v užívání, charakteristika uživatelů, užití drogy atd.), zaměření (protidrogová politika, primární prevence, policie, vězeňství atd.), celkové vyznění článku (pozitivní, negativní, neutrální),

- znaky týkající se způsobu zpracování informací: informace o zdroji (jaká je transparentnost a ověřitelnost zdroje zprávy), styl (zpravodajský, publicistický), forma (rozhovor, debata, anketa, recenze apod.), ladění zprávy (zda a jak je téma hodnoceno), ladění titulku (zda titulek obsahově koresponduje s obsahem zprávy), droga v titulku, strana, umístění článku, přítomnost fotografií.

Projekt byl rozdělen na 4 části, jednotlivé části se zabývaly zvlášť obrazem alkoholu (Kováčová, 2005), tabáku (Brachová, 2004), konopných drog (Sivek, 2004, Sivek et al., 2008) a stimulancií a opioidů (Grohmannová, 2005; Grohmannová, 2006) v mediálních sděleních.

V dalším období byl na uvedené výzkumné téma podán projekt GAČR č. 406/07/0541 pod názvem „Vývoj kódovacího systému pro sociálně-psychologickou kvantitativní obsahovou analýzu mediálních sdělení a možnosti kombinace s metodami kvalitativními. Cílem projektu již bylo zpracovat první ucelenou verzi manuálu a ověřit jej na větším souboru sdělení. Došlo tam k přirozenému propojení původní iniciativy, která následně dala vzniknout originálnímu přístupu k obsahové analýze mediálních sdělení v této oblasti. Výsledky byly prezentovány jak na domácích, tak zahraničních konferencích (např. Miovský, 2007 nebo Miovský, Zábranský, 2007 a další). Současně vznikly zajímavé workshopy (např. Miovská et al., 2008). V závěrečné fázi projektu pak byly hlavní práce publikovány též v odborných časopisech (např. Miovská et al., 2008; Běláčková, 2008 nebo Novák et al., 2009 a další).

Hlavní výsledky projektu lze vidět ve třech rovinách. První je rovina metodologická. Projekt naplnil očekávání v tom smyslu, že vznikl a byl ověřen originální přístup/nástroj pro provádění obsahové analýzy mediálních zpráv v oblasti návykových látek a s nimi spojených témat. Tento nástroj prokázal, že dokáže postihnout hlavní témata a umožňuje mnohem více sofistikovaný přístup než u většiny doposud publikovaných prací v této oblasti. Ve druhé rovině lze vidět velmi praktické výsledky, které ukazují, co a jakým způsobem média v této oblasti prezentují a jak by

bylo možné tyto výsledky použít v dalším výzkumu i aplikacích. Jedním z takových výstupů byl i pokus otevřít diskusi se zástupci médií (Miovský, Miovská & Šucha, 2007). Za zřejmě vůbec nejdůležitější výsledek však lze bezesporu považovat fakt, že se podařilo úroveň výzkumu tohoto tématu v ČR posunout na současnou úroveň v Evropě a navázat spolupráci tak, aby mohla celá tematická oblast být dále rozvíjena v rámci širší mezinárodní spolupráce.

Autoři

Přehled kódovaných proměnných s příklady

2

Jednotlivé proměnné jsou řazeny za sebou tak, aby v tomto pořadí mohly být kódovány pro databázi. U každé z nich je proveden popis a vysvětlení obsahu proměnné. Spolu s příkladem je pak uvedeno, jakých hodnot proměnná může nabývat.

Tabulka 1.a / Celkový přehled kódovaných proměnných

NÁZEV PROMĚNNÉ	FORMÁT PROMĚNNÉ	HODNOTY
Název článku	Text	xxx
Datum	DD.MM.2007	DD.MM.2007
Název média	Text	xxx
Typ média	Kód	1–4
Informace o zdroji	Kód	1–4
Rozlišení zdroje	Kód	1–21
Styl	Kód	1–3
Forma	Kód	1–5
Kategorie látek	Kód	0–12
Orientace příspěvku	Kód	1–3
Uživatelé	Kód	1–13
Pohlaví uživatelů	Kód	1–4
Účinky akutní intoxikace a užití drogy	Kód	1–8
Účinky dlouhodobého užívání	Kód	1–8
Trestné činy a přestupky	Kód	11–32
Uživatelská scéna	Kód	1–3
Zaměření – téma	Kód	1–12
Celkové vyznění obsahu článku 1	Kód	1–16
Celkové vyznění obsahu článku 2	Kód	1–5
Ladění titulku 1	Kód	1–2
Ladění titulku 2	Kód	1–4

NÁZEV PROMĚNNÉ	FORMÁT PROMĚNNÉ	HODNOTY
Droga v titulu	Kód	0–11
Zahraničí, ČR	Kód	1–3
Strana – umístění článku	Číslo	0, číslo str.
Děti v článku	Kód	0–1
Foto	Kód	0–1
Osobnosti	xxx	xxx

Tabulka 1.b / Celkový přehled kódovaných proměnných

A. NÁZEV ČLÁNKU

NÁZEV PROMĚNNÉ	FORMÁT PROMĚNNÉ	HODNOTY	NÁZEV HODNOTY
Název článku	Text	XXX	

Název článku je identifikační proměnná, má odlišit analyzovanou jednotku ve výběrovém souboru. Je uváděna jako text – neskóruje se. Název článku je uveden jako první řádek kódovací jednotky, v textu monitoringu je psán tučným větším písmem.

Příklad: 8.1.2007 – Komunita shání peníze na boj proti drogám [MF Dnes].

B. DATUM

NÁZEV PROMĚNNÉ	FORMÁT PROMĚNNÉ	HODNOTY	NÁZEV HODNOTY
Datum	DD.MM.2007	DD.MM.2007	

Datum uveřejnění příspěvku je identifikační proměnná. Je uvedeno v odstavci s úvodními informacemi o daném mediálním sdělení. Údaj je uvozen označením Datum vydání. Do záznamového archu zapisujeme úplný údaj, a to ve formě: DD.MM.RRRR. Tato proměnná slouží k identifikaci článku a k určení četnosti proměnných v čase.

C. NÁZEV MÉDIA

NÁZEV PROMĚNNÉ	FORMÁT PROMĚNNÉ	HODNOTY	NÁZEV HODNOTY
Název média	Text	XXX	

Název média slouží k označení média, které příspěvek uveřejnilo, a tedy také k identifikaci příspěvku. Tato informace je uvedena v odstavci s úvodními informacemi o daném sdělení a označena jako Zdroj. Do archu zaznamenáváme celý název média, případně

obecně známou a používanou zkratku (např. MF Dnes). V tabulce je vložen přímo jako text.

Příklad: Mladá fronta Dnes, Právo, Šťastný JIM, Story, BBC, Televize NOVA.

D. TYP MÉDIA

NÁZEV PROMĚNNÉ	FORMÁT PROMĚNNÉ	HODNOTY	NÁZEV HODNOTY
Typ média	Kód	1	Tisk
		2	Rozhlas
		3	Televize
		4	Internet

Proměnná určuje formu, v jaké médium předává informace cílové skupině. Indikátorem je název média uvedený v odstavci s úvodními informacemi o daném sdělení. Název média uvozuje označení Zdroj. Hodnotu proměnné určíme podle zařazení názvu média v seznamu monitorovaných médií. Ve všech typech médií zkoumáme pouze verbální obsah sdělení, který je – v případě rozhlasových, televizních příspěvků – převeden do textové podoby.

Hodnoty proměnné a příklady kódování:

1. Tisk.

Příklad: Hospodářské noviny, Lidové noviny, Reflex, Respekt, Ring.

2. Rozhlas.

Příklad: BBC, Frekvence 1, Radiožurnál, Český rozhlas 6.

3. Televize.

Příklad: Televize NOVA, Televize Prima, ČT 1, ČT 2.

4. Internet.

Příklad: iDnes, iHned, Novinky.cz.

E. INFORMACE O ZDROJI

NÁZEV PROMĚNNÉ	FORMÁT PROMĚNNÉ	HODNOTY	NÁZEV HODNOTY
Informace o zdroji	Kód	1	Chybí
		2	Vágní, obecný
		3	Neúplný
		4	Přesný, úplný

Informace o zdroji prezentovaných informací (informační pramen). Indikátorem je přítomnost informací o zdroji informací, tj. jak autor článku zachází se zdrojem informací. Hodnotu proměnné stanovíme tak, že nejprve zjistíme přítomnost či nepřítomnost odkazu. Pokud příspěvek odkaz obsahuje, pak posoudíme množství a konkrétnost informací o zdroji. Posuzovacím kritériem je, nakolik lze zdroj na základě poskytnutých informací přesně identifikovat, tedy zda jsou informace o zdroji vyčerpávající.

mační prameny a zdroje, neobsahuje žádnou informaci o tom, odkud pocházejí prezentované informace, ani jméno či zkratku autora.

Příklad: „...Člen americké baseballové Sině slávy Orlando Cepeda byl zatčen za držení drog. Když devětašedesátiletou bývalou hvězdou San Franciska Giants zastavila na dálnici policie kvůli překročení rychlosti, objevila v zavazadlovém prostoru jeho auta marihuanu a kokain.“ (4.5.2007 Lidové noviny: Pískot, anotace)

Hodnoty proměnné a příklady kódování:

1. Chybí: Článek postrádá jakýkoli odkaz na infor-

2. Vágní, obecný: Zdroj informací je vymezen příliš obecně, jeho bližší identifikace je tedy vyloučená.

Zdroj nelze zpětně dohledat bez dalších údajů.

Příklad: „Pelhřimovští kriminalisté obvinili dva mladíky z Humpolecka ve věku 19 a 24 let. Ti se podle policistů vloupali do objektu...“; „podle policie se jedná...“ nebo „vědci se domnívají, že...“

3. Neúplný: Článek obsahuje dostatečné množství údajů, na jejichž základě lze vyhledat další informace a zdroj přesně identifikovat.

Příklad: „Jednalo se o různé chemikálie, vaříč, váhy a další předměty způsobilé k výrobě této drogy, informovala Právo olomoucká policejní mluvčí Jitka Dolejšová“...; „v dubnovém čísle British Medical

Journal se uvádí...“ nebo „vyličil vrchní strážník Městské policie ve Vimperku Zdeněk Desat“.

4. Přesný, úplný: Zdroj informace je přesně identifikován, případné citace odpovídají vědecké práci. U autora je uveden např. také kontakt, e-mail, u citací z internetu přesná internetová adresa apod.

Příklad: Agenda, která se týkala té protidrogové ochrany, tak ta přejde na novou neziskovou organizaci, která by měla vzniknout v těchto dnech, bude se jmenovat Explace a ty zbývající tři velké projekty přejdou na jinou pardubickou neziskovou organizaci, která se jmenuje SKP Centrum... Michal ZÍTKO, mluvčí, Magistrát města Pardubic.

FGH. ROZLIŠENÍ ZDROJE

NÁZEV PROMĚNNÉ	FORMÁT PROMĚNNÉ	HODNOTY	NÁZEV HODNOTY
Rozlišení zdroje	Kód	1	ČTK
		2	VLTAVA
		3	AFP
		4	Reuters health
		5	MAFS
		6	Jiná tisková agentura
		7	Výzkum, studie, anketa, průzkum
		8	Odborná společnost
		9	Kniha, odborný časopis
		10	Zpráva v jiných médiích
		11	Policie, hasič, celník, prokurátor, soudce apod.
		12	Pomáhající pracovník nepracující v oblasti drogové problematiky
		13	Pomáhající pracovník pracující v oblasti drogové problematiky
		14	Politik, mluvčí ministerstva
		15	Legální výrobce, distributor, prodejce, reklamní agentura
		16	Uživatel
		17	Pachatel
		18	Soukromá osoba
		19	Autor článku
		20	Zpravodaj, spolupracovník
		21	Známa osoba (herec, umělec, zpěvák)

Název či označení zdroje informací, ze kterého autor čerpá nebo se na něj odkazuje. Indikátorem je přítomnost názvu, značky či označení. Většina hodnot má charakter obecných kategorií, výjimku tvoří pouze tiskové agentury, kdy sledujeme konkrétní subjekt. Zkratka názvu tiskové agentury (nebo její celý název) je umístěna na prvním řádku před vlastním textem nebo úplně na konci textu na samostatném řádku. Odkaz na agenturní zprávu se může nacházet také kdekoli v příspěvku. V kódovací tabulce jsou jí věnována tři pole, takže lze skórovat až tři různé zdroje v jednom článku.

Hodnoty proměnné a příklady kódování:

1. ČTK (Česká tisková kancelář).
2. VLTAVA.
3. AFP (Agence France-Presse).
4. Reuters.
5. MAFS.
6. Jiná tisková agentura.
Příklad: Agentura Bloomberg, Anopress zpravodajství.
7. Výzkum, studie, průzkum, anketa, zpráva, statistika.
Příklad: „...zveřejnil Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR (ÚZIS)“, „...vyplynulo tak z výzkumu domácností (National Household Survey on Drug Abuse).“
8. Odborná společnost: Zdrojem prohlášení je odborná společnost, jejíž působnost je v oblasti, která nějakým způsobem souvisí s drogovou problematikou. Jedná se o společnost nezávislou na politické scéně či vládní nebo komunální politice.
Příklad: „...Podle údajů Světové zdravotnické organizace (WHO) drží ČR v tomto žebříčku nelichotivé sedmé místo...“; „...Naopak vedení České lékařské komory, která sdružuje všechny lékaře, má výhrady... Argumentuje tím, že laika mohou záznamy spíš

zmást než mu pomoci. „Nahlížení do dokumentace bez jakýchkoli výjimek může v některých případech pacienty přímo poškodit,“ uvedl šéf komory Milan Kubek...“

9. Odborná publikace, časopis, sborník, bulletin: Jako zdroje informace je uváděna vědecká publikace, kniha nebo odborný časopis. Může se také jednat o recenzi odborné knihy, jejíž obsah souvisí s drogovou problematikou.

Příklad: „...Ale i u samotného Kepela nalezneme dostatek důvodů, proč je i toto ‚evropské řešení‘ více než problematické a nejisté. Ve své monumentální čtyřsetstránkové studii Jihad: The Trail of Political Islam poukazuje na jinou skupinu...“; „...V některých částech světa je stále častější zneužívání léků na předpis coby drogy. Vyplynulo to z výroční zprávy Výboru OSN pro kontrolu drog (INCB)...“

10. Příspěvek uveřejněný v jiných médiích: Autor článku čerpá své informace z jiného média, na které ve svém článku odkazuje (zde opět platí, že se řídíme informacemi obsaženými v článku), nejedná se přitom o odbornou publikaci, ale o námi sledovaná média, popřípadě zahraniční média.

Příklad: „...jak uvedla televize ČT 1 ve svém zpravodajství...“

11. Příslušník policie, hasičského sboru, celního úřadu, vězeňské služby, zástupce justice (státní zástupce, soudce) nebo mluvčí instituce: Příslušnost osoby k dané složce či instituci je vyjádřena odpovídajícím označením, případně její funkcí.

Příklad: mluvčí policistů z Plzeňského kraje Jolana Čihová; generální ředitelka Vězeňské služby Kamila Meclová; soudce Petr Novák.

12. Pomáhající profese, mimo drogovou problematiku: Zástupce pomáhajících profesí (lékař, psycholog, pedagog, sociální pracovník apod.), v příspěvku je uveden jako odborník nebo zaměstnanec instituce, která se orientuje na jinou oblast, než je drogová problematika.

Příklad: primář dětské kliniky Masarykovy nemocnice Jaroslav Homola; ředitel Výchovného ústavu pro děti a mládež v Boleticích Jaroslav Žejdl.

13. Pomáhající profese, drogová problematika: Zástupce pomáhajících profesí (lékař, psycholog, pedagog, sociální pracovník apod.), v příspěvku je uveden jako odborník nebo pracovník instituce zabývající se drogovou problematikou.

Příklad: „MUDr. Pavel Kubů, který se v občanském sdružení Drogmem zabývá problematikou prevence syntetických drog.“

14. Politik: Osoba, která na celostátní, regionální či komunální úrovni oficiálně zastupuje určitou skupinu občanů, případně její mluvčí. Jméno této osoby je v příspěvku spojeno s označením strany, kterou zastupuje, či jeho veřejné funkce. Tyto osoby mají zákonodárnou, výkonnou či správní moc (nebo mluví jménem těchto osob), a to jak na úrovni celostátní, tak na úrovni regionální či obecní.

Příklad: primátor hlavního města Prahy Pavel Bém.

15. Legální výrobce, distributor, prodejce: V tomto případě je zdrojem informace každý, kdo se podílí na legální (státem explicitně schválené) výrobě, distribuci či prodeji látky.

Příklad: „Rosario Lazo šéf peruánské společnosti vyrábějící bonbony ze směsi karamelu a kokainu.“

16. Uživatel: Osoba je zcela jednoznačně identifikována jako uživatel, buď je tak přímo označená, nebo to vyplývá z kontextu. Také do této kategorie řadíme bývalé uživatele nebo lidi ve fázi odvykání.

Příklad: „Na dotaz soudu řekl, že tři roky nepravděpodobně užíval pervitin.“

17. Pachatel: Osoba je buď přímo označená jako podezřelá, obviněná nebo odsouzená za spáchání přestupku či trestného činu, nebo to z obsahu příspěvku přímo vyplývá.

Příklad: „...Včera za to stanul před teplickým soudem... „Nepopírám, vařil jsem,“ přiznal před soudem Mičan. Zpočátku prý jen pro vlastní potřebu, jenže narkomani z širokého okolí o jeho laboratoři věděli. „Mám pověst dobrého vaříče,“ uvedl. Proto se prý na něj obracelo stále více lidí, kteří od něj chtěli drogu koupit...“

18. Soukromá osoba: Osoba profesně blíže neurčená, nespĺňuje kritéria jiných hodnot proměnné. Je to

osoba, která nezastává žádnou funkci ve státní správě, v pomáhajících profesích či na poli zkoumání drogy, není uživatelem či pachatelem. Není to žurnalista. Může se jednat o osobu, o které není uvedeno, že by užívala námi sledované drogy.

Příklad: svědek vypovídající u soudu; advokát.

19. Autor příspěvku: Osoba komentující určité téma, je označená jako žurnalista. Tato hodnota odlišuje publicistické útvary, u nichž se předpokládá, že sestávají převážně z názorů a myšlenek samotného autora, na rozdíl od zpravodajských příspěvků, které by podle žurnalistického ideálu měly být subjektivním názorem autora co nejméně ovlivněny, a kde se předpokládá spíše externí zdroj. Zdrojem je zde osoba uvedená jako autor v údajích mezi nadpisem a textem článku, buďto celým jménem, nebo zkratkou. Nejen publicista, ale též autor dopisu či anketního příspěvku. Informace o profesi autora komentáře jsou většinou uvedeny na konci příspěvku.

20. Zpravodaj, spolupracovník: Jako zdroj je uveden zpravodaj, který je přítomen „na místě“ a nepotřebuje tedy odkazovat na další zdroje. Být na místě je označení problematické – nemusí znamenat, že zpravodaj byl účastníkem, svědkem samotné události, přestože se takové zdání média často snaží vyvolat.

21. Mediálně známá osobnost (herec, umělec, zpěvák): Jako zdroj je uvedena některá známá osobnost – „celebrita“, např. herec, zpěvák, sportovec aj.

I. STYL

NÁZEV PROMĚNNÉ	FORMÁT PROMĚNNÉ	HODNOTY	NÁZEV HODNOTY
Styl	Kód	1	Zpravodajský
		2	Publicistický
		3	Nelze rozlišit

Proměnná informuje o stylu, jakým byl článek napsán, a o přítomnosti hodnocení, které v příspěvku může být implicitně či explicitně obsaženo. Indikátorem je zastoupení určitého druhu informací. Konkrétně, zda příspěvek uvádí fakta, nebo naopak fakta komentuje a tím prezentuje názor. Hodnotu proměnné stanovíme tak, že určíme, který druh informací převládá, zda článek hodnotí, či pouze podává (nebo má podávat) informaci.

Hodnoty proměnné a příklady kódování:

1. Zpravodajský: Informace a fakta ve formě popisu aktuálních událostí s důrazem na věcnost, přesnost a neutrálnost. Má podávat objektivní informaci bez hodnocení žurnalisty.

Příklad: Benešovské K-centrum, které pomáhá lidem se závislostmi, přechází od 1. ledna pod správu obecně prospěšné společnosti Terapeutická komunita Magdalena z Mníšku pod Brdy. Vyřeší se tím problémy s financováním, které zařízení mělo v posledních dvou letech. „Rozsah služeb K-centrum zachová, naopak je chce zkvalitnit a rozšířit,“ řekla jeho vedoucí Hana Slámová.

2. Publicistický: Hledá souvislosti, předkládá názory, komentuje, zaujímá stanoviska, je zde prostor pro hodnocení a argumentaci; předmětem zájmu jsou většinou již známá fakta; patří sem fejeton, glosa, reportáž, interview, komentář apod.

Příklad: Kolem plzeňských ghatt, kde žijí chudí, nezaměstnaní, nepřízpůsobilí, závislí na alkoholu nebo drogách, se něco děje. Konečně. Začali s tím lidi Člověka v tísní, nastoupila charita. V domě hrůzy v Resslově ulici bude centrum pro děti z problémových rodin. Leckdo takové akce může pokládat za vyhazování peněz a zbytečnou práci. Jenomže to tak není. Všechno, co se dělá pro zlepšení situace v ghettech, se

nakonec vyplatí. A veřejná správa má co dohánět. Už proto, že ty nechvalně známé adresy se většinou budovaly pod dohledem a někdy dokonce s pomocí úřadů. Obrovská koncentrace sociálně slabých rodin v několika domech nevznikla náhodou. Nestalo se to přes noc. Například ve Strážnické ulici na sídlišti Vinice se na shromažďování pracovalo léta. Vypěstoval se problém a spásu má přinést prodej domu vymahačské firmě. To není dobrý příběh. Pokusy vytáhnout alespoň někoho z mizérie slibují přinejmenším lepší konec. (30.12.2006 Mladá fronta DNES: Konečně se děje něco kolem ghett, autor: Jaroslav Nedvěd)

3. Nerozlišeno: Styly jsou vzájemně promíchané, ani jeden z nich nepřevažuje, tzn. článek obsahuje informaci o události i vyjádření vlastního názoru autora.

Příklad: „V Haló novinách z 9. 1. 2007 jsem si se značnými rozpaky přečetla, podle mého názoru, velmi >zlý< článek Vratislava Vyhličky Učitelé dávají od dětí ruce pryč. Musím říct, že se mě docela dotkl jeho tón i obsah. Nevím samozřejmě, jak rozsáhlá šetření všem těm pro učitele nelichotivým závěrům autora předcházela. Moje zkušenosti jsou ovšem úplně odlišné.“; „Varhany, piana, šaty, boty, ale i spodní prádlo, dřevěný žebřík nebo poničené desky musela kvůli dluhům vydražit americká zpěvačka Whitney Houstonová (43). Soud ve státě New Jersey jí nařídil, aby vystěhovala sklad, v němž si nechala uskladnit několik tun koncertní aparatury. Za nájem totiž dluží na 175 tisíc dolarů. Whitney, která prodala více než 120 milionů desek, se poslední dobou moc nedaří. Úřady jí už zabavily dům v Atlantě, po čtrnácti letech manželství se rozvádí se zpěvákem Bobbym Brownem. Peripetie jejich vztahu několik posledních let vzrušovaly bulvární tisk, stejně tak i zpěvaččin boj s drogami a alkoholem.“ (15.1.2007 Týden: Whitney má dluhy)

J. FORMA

NÁZEV PROMĚNNÉ	FORMÁT PROMĚNNÉ	HODNOTY	NÁZEV HODNOTY
Forma	Kód	1	Informace
		2	Rozhovor, debata
		3	Anketa
		4	Recenze
		5	Odpověď na dotaz

Proměnná informuje o formě, v jaké bylo mediální sdělení prezentováno.

Hodnoty proměnné:

1. Informace.
2. Rozhovor, debata.
3. Anketa.
4. Recenze.
5. Odpověď na dotaz.

KLM. KATEGORIE LÁTEK

NÁZEV PROMĚNNÉ	FORMÁT PROMĚNNÉ	HODNOTY	NÁZEV HODNOTY
Kategorie látek	Kód	0	Není
		1	Bez rozlišení
		2	Alkohol
		3	Tabák
		4	Konopné drogy
		5	Extáze
		6	Opiáty
		7	Stimulancia
		8	Halucinogeny
		9	Těkavé látky
		10	Léky
		11	Substituce (metadon, Subutex)
		12	Nelátkové závislosti

Proměnná určuje, jaký typ látek se vyskytuje v příspěvku. Indikátorem jsou konkrétní názvy látek nebo skupin látek a jejich slangová označení. Většinu názvů látek lze v textu snadno identifikovat. Každý článek je možné kódovat maximálně třemi možnými hodnotami u jednoho článku.

Hodnoty proměnné a příklady kódování:
0. Není.

1. Bez konkrétního rozlišení: Zde se jedná o užití pojmu droga jako obecný název pro látky s psychoaktivními účinky bez rozlišení druhu. Neskóruje se, pokud se pojem droga používá jako synonymum za dříve pojmenovanou konkrétní psychoaktivní látku (např. extáze a dále v textu se o ní hovoří jako o droze).

Příklad: „Lidé, kteří se léčí ze závislosti na drogách, by ode dneška mohli mít větší šanci při hledání práce.“

Pracovní nabídky by měli nalézt na internetových stránkách www.re-start.cz, které dnes zprovoznilo občanské sdružení Prev-Centrum...“ (15.1.2007 Zpravodajství ČTK: Internetové stránky by mohly pomoci drogově závislým nalézt práci)

2. Alkohol: Tato hodnota určuje, že se v článku hovoří o tématech souvisejících s alkoholem a výrobky z alkoholu. Je určena klíčovými slovy: alkohol, alkoholismus, alkoholik, alkoholička, alkoholický, pivo, víno, opilec, opilost, opít, destilát, piják apod.

Příklad: Organizace Anonymních alkoholiků se za sedmdesát let své existence rozšířily prakticky po celém světě. Jsou respektovaným způsobem, jak se zbavit závislosti na alkoholu. A to přesto, že ve skutečnosti jen nahrazují závislost na chemické látce závislostí na víře. Kdybyste těm samým lidem místo náboženské extáze jako lék ke stejnému účelu dali nějakou účinnou přírodní látku, zavřou vás, až zčernáte.

3. Tabák a tabákové výrobky: Tato hodnota určuje, že se v článku hovoří o tématech souvisejících s nikotinem, tabákem a tabákovými výrobky. Je určena klíčovými slovy: cigareta, cigáro, dýmka, tabák, kouřit, kuřák, kuřačka, tabákový, nikotin apod.

Příklad: „S novoročním předsevzetím, že přestane kouřit, přišla do benešovského K-centra jedna žena. V protikuřácké poradně se nyní snaží odnaučit kouřit. Patří mezi pět lidí, kteří se rozhodli skoncovat s tímto zlovykem. Další žena je po operaci a do poradny přišla na doporučení lékaře. Celkem jde o čtyři ženy a jednoho muže. Ti ostatní chodí do poradny od minulého roku. Motivují je ke snižování dávek a pracujeme na přípravě k abstinenci. Někdy jsou se mnou takto v kontaktu půl roku, rok, než začnou abstinovat. Nebo znovu začnou kouřit a vyhledají mne znova. Je to jako u ostatních drog, kuřák není nikdy vyléčený, musí zcela abstinovat celý život. Protikuřáckou poradnu vedu již sedmým rokem, předtím ji zajišťovala hygienická stanice. V loňském roce jsem měla v kartotéce jednatřicet kuřáků. Dále mě loni jednorázově vyhledalo dvaadvacet osob. Těm jsem poskytla informace, materiály, poradenství a kontakty. Protikuřáckou prevencí jsme oslovili i školy v rámci exkurzí, infokoutků a výstav.

(16.1.2007 Mladá fronta DNES: O odvykání kouření, autor: Hana Slámová)

4. Konopné drogy: Jedná se o látky obsahující THC. V článkách jsou určeny klíčovými slovy: marihuana, tráva, marjánka, konopí, joint, hašiš apod.

Příklad: Předseda Světové antidopinkové agentury WADA Richard Pound naznačil, že v nejbližší době dojde k přehodnocení postoje k přistiženým sportovcům. „Když si sportovec vezme něco na nachlazení, bude kouřit marihuanu nebo dojde k něčemu, co není dopováním v pravém slova smyslu, ale pouze technickým porušením pravidel, měli bychom být při posuzování flexibilnější,” řekl Pound. (18.1.2007 Sport: Dopink se změnou?)

5. Extáze: Jedná se o extázi a její deriváty. Články obsahují klíčová slova jako: extáze, extoška, boule, MDMA apod.

Příklad: „...Policisté také zadrželi čtyři muže, kteří jsou podezřelí, že do Česka dováželi extázi...”

6. Opiáty: opioidy, heroin, morfin, kodein. Klíčová slova: heroinista, fetovat, feťák, narkoman, opium.

Příklad: K sedmatřicetileté narkomance v bezvědomí spěchali záchranáři do střediska Drop in v ulici Karoliny Světlé. Žena nečekaně zkolabovala právě při konzultaci své závislosti na psychotropních a omamných látkách. Po poskytnutí neodkladné péče odvezli zdravotníci bezvládnou ženu na internu nemocnice Na Františku. Narkomanka se nejspíše předtím tajně předávkovala heroinem. (4.1.2007 Pražský deník: Předávkovala se heroinem)

7. Stimulancia: pervitin, kokain, crack.

Příklad: „...Počet odhalených laboratoří na výrobu pervitinu skutečně roste...“; „...pozdější testy prokázaly, že příčinou jeho stavu blízkého smrti byl kokain...”

8. Těkavé látky: Tato hodnota určuje, že se v článku hovoří o tématech souvisejících s těkavými látkami používaných k čichání. Jde o toluen, propan-butan, benzín, čikuli, lepidla, apod. V článkách jsou určeny klíčovými slovy: toluen, propan-butan, benzín, čikuli, lepidla, těkavé látky, rozpouštědla, plyn do zapalovačů, čichat apod.

Příklad: „...Čich si samozřejmě můžeme zničit i sami, extrémním příkladem jsou narkomani, ať už se opájejí kokainem nebo toluenem...“; „...Podle něj měl při činu v jedné ruce hadr a igelitku se sklenicí toluenu. Cítil jsme toluen, ale nevím, jestli byl opilý, nebo pod vlivem drog,“ vyličil mladík, který sám zavolał policii...“

9. Léky: Tato hodnota určuje, že se v článku hovoří o tématech souvisejících s léky, které mají psychoaktivní účinky, a v článcích se o nich hovoří v souvislosti s přímým užíváním nebo jako o materiálu k výrobě drog jiné skupiny. Jde o klíčové slovo léky a obchodní názvy těchto léků (např. Rohypnol, Diazepam apod.). Tato hodnota je škálována, pokud se uvádí léky v souvislosti psychoaktivními účinky.

Příklad: „...Nezapomenutelná matka herečky Lisy Minnelliové a tvář zlaté doby hudebního filmu se mohla stát nejslavnější zpívající hollywoodskou hvězdou, kdyby... Proslavila se nádherným sytým hlasem, okouzlivoucím šarmem a úžasným smyslem pro humor. Také ale nesčetnými aférami, jež měly základ v závislosti na drogách a na lásce. Chtěla být milována. Ale muži, které milovala, toužili po Judy, která zpěvem vydělává velké peníze, nebo po Judy, kterou by mohli zachránit a napravit. Zůstávala pro muže záhadou, kterou nebylo snadné rozlousknout. A navíc vedla život nad poměry, což je nakonec buď odradilo, nebo se stali komplici na její cestě k sebe-destrukci. Judy Garlandová zemřela 22. června 1969 v pouhých 47 letech na předávkování barbituráty.“ (15.1.2007 Story: Hana Maciuchová: Promarněný talent, autor: Eva Božoňová)

10. Substitute: Tato hodnota určuje, že se v článku hovoří o tématech souvisejících s látkami, které se používají k léčbě závislých na drogách, především

o jejich zneužívání. Klíčová slova jsou: substituční léčba, substitute, Subutex, metadon, metadonová léčba, Suboxon, buprenorfin apod.

Příklad: „V Karlových Varech přibývá zájemců o pomoc Centra substituční terapie, které pomáhá lidem z Karlovarského a Plzeňského kraje závislým na opiátech. Od jeho otevření loni v červenci má Centrum v evidenci už 13 stálých klientů a jejich počet stále mírně roste. Klienti dostávají v rámci terapie místo heroínu náhradní látku metadon. Léčba byla dosud dostupná pouze v Praze nebo v Ústí nad Labem. ČTK to řekla vedoucí Centra Martina Frybertová.“ (16.1.2007 Zpravodajství ČTK: V K. Varech přibývá zájemců o pomoc Centra substituční terapie)

11. Halucinogeny: LSD (trip, papír), lysohlávky (houby).

Příklad: „...V rámci případu bylo zajištěno 100 kusů tripů LSD...“; „...Podle britských vědců zlopo- věstné halucinogenní houbičky lysohlávky obsahují velmi účinné látky, které se dají využít při léčení rakoviny!...“

12. Nelátkové závislosti:

Příklad: „...Závislost na počítačových hrách. Při vyslovení pojmu závislost na počítačových hrách si každý představuje něco jiného. Někdo zničenou páteř a oči z věčného sezení u monitoru...“; „...Kdo si myslí, že existuje pouze závislost na alkoholu nebo drogách, je na omylu. S rozvojem počítačové techniky čím dál víc lidí propadá závislosti na internetu. Na poplach ale nebijí jen psychologové...“; „... Lidé, proboha, střežte se hazardu! Tak teď křičí do světa Petr Kohout (37) z Mostu. Ví, o čem mluví: jako gambler v automatech prohrál dvě manželství, půl milionu korun, kvůli závislosti rozprodal rodinný majetek a sedmkrát se pokusil o sebevraždu...“

N. ORIENTACE PŘÍSPĚVKU

NÁZEV PROMĚNNÉ	FORMÁT PROMĚNNÉ	HODNOTY	NÁZEV HODNOTY
Orientace příspěvku	Kód	1	Předmětem článku je drogová problematika
		2	Drogová problematika je zmíněna okrajově
		3	Jiné téma

Proměnná sděluje, zda jsou hlavním tématem článku drogy (látky sledované předešlou proměnnou). Nevypovídá o tom, zda je hlavním tématem článku např. marihuana nebo pervitin či jiná droga. Určuje zaměření tématu obecně na drogy.

Hodnoty proměnné a příklady kódování:

1. Drogová problematika: Hlavním tématem jsou témata přímo spojená s drogami.

Příklad: „Sdružení Sananim vybralo loni v Praze od uživatelů drog cca 1 100 000 injekčních stříkaček. Přes 800 000 v kontaktním centru, zbytek připadal na terénní pracovníky v ulicích. Centrum navštívily celkem přes dvě tisícovky závislých. (16.1.2007 24 hodin: Vybrali více než milion stříkaček)

2. Drogová problematika je zmíněna pouze okrajově: Hlavním obsahem článku je téma nesouvisející s drogami. Klíčová slova skórovaná v proměnné kategorie látek jsou zde uvedena jen pro dokreslení hlavního tématu článku.

Příklad: ...v režii občanského sdružení Modrý svět. To je známé svými aktivitami proti drogové závislosti a patologickým jevům mezi mládeží.

...konstatuje s tím, že jinak přichází různé typy závislostí či destruktivní životní scénáře.

3. Jiné téma.

Příklad: „Dům na půli cesty, v němž nacházejí ubytování mladí lidé opouštějící dětské domovy a pěstounské rodiny, vznikne i ve Vsetíně. Na městském pozemku ho chce vybudovat občanské sdružení Pod křídly, které provozuje dva podobné domy ve Valašském Meziříčí. ... Klienti těchto zařízení jsou povinni dodržovat velmi přísná pravidla. „Musí mít práci, to znamená, že nesmějí zneužívat sociální dávky. Musí mít stavební spoření na minimálně pět set korun a netolerujeme žádné drogy, alkohol a podobně,“ vyjmenovala některá z pravidel Smrčková.“ (16.1.2007 Právo: Dům na půli cesty vznikne i ve Vsetíně, autor: Radovan Stoklasa)

O. UŽIVATELÉ

NÁZEV PROMĚNNÉ	FORMÁT PROMĚNNÉ	HODNOTY	NÁZEV HODNOTY
Uživatelé	Kód	1	Dospělí
		2	Mladiství
		3	Děti
		4	Děti/mladiství i dospělí
		5	Žena, matka
		6	Muž
		7	Policie, celníci, vojáci
		8	Politik, prezident, starosta, ministři, královna
		9	Lékaři
		10	Herec, malíř, umělci
		11	Sportovci
		12	Bezdomovci
		13	Nerozlišeno

Tato proměnná rozlišuje uživatele sledovaných látek podle věku. Výchozí je text celého sdělení (příspěvek a titulky). Osoba je zcela jednoznačně identifikována

jako uživatel, buď je tak přímo označená, nebo to vyplývá z kontextu. Hranicí pro rozlišení hodnoty proměnné je věk dosažení zletilosti. V příspěvku je

uveden buď přímo údaj o věku dané osoby, nebo odpovídající označení.

Hodnoty proměnné a příklady kódování:

1. Dospělí: osoba starší osmnácti let; uvádí se její věk nebo označení pro dospělou osobu: muž, žena, dospělý/-á, plnoletý/-á, zletilý/-á nebo např. sedmadvacetiletý mladík, dva muži (19 a 25 let) apod.

Příklad: „Rakovnické kriminalisté obvinili čtyřicetiletého muže a o dva roky mladší ženu z nedovolené výroby a držení omamných psychotropních látek a jedů...“ (13.1.2007 Haló noviny: Dvojice výrobců pervitinu je ve vazební věznici)

2. Mladiství: osoba mladší osmnácti let; uvádí se její věk nebo označení pro nezletilou osobu: dítě, žák, učeň, mladistvý/-á, nezletilý/-á.

Příklad: „Zoufalství, to je stav, ve kterém se ocitnou rodiče přihlížející, jak se jejich dítě dobrovolně a neodvratně likviduje drogami. Co mohou dělat? Když vyčerpají všechny možnosti, jak svou dceru nebo syna osvobodit ze spárů drog a ulice, co takhle proměnit svůj dům v malé vězení. Jaká je pak šance na úspěch? Podívejte se...“ (10.1.2007 TV Nova: Může se stát domácí vězení lékem?)

3. Děti.

Příklad: „I když ještě neopustili ani základní školu, skoro polovina z nich kouří, třetina má zkušenost s alkoholem, někteří si zahrávají s drogami, jiní vědí, co je to šikana...“ (9.1.2007 Mladá fronta DNES: Učí se žít v přírodě, bez drog)

4. Děti/mladiství i dospělí: V článku se hovoří výslovně o uživatelích obou předchozích skupin. Buďto explicitně vyjádřením obou skupin zvlášť, nebo takovými obraty jako např.: „mezi uživateli byli také nezletilí.“

Příklad: „Vrchní soud v Praze dnes za obchodování s drogami potrestal Jiřího Kopeckého devíti lety vězení. Podle rozsudku muž především v českolipských barech Brooklyn a Petra prodával i dával drogy řadě lidí, mezi kterými byli i mladší 15 let. S jednou nezletilou dívkou také souložil. Kopecký dnes částečně uspěl se svým odvoláním proti původnímu rozsudku libereckého soudu z loňského dubna, který mu vyměřil trest o jeden rok delší...“ (8.1.2007 Zpravodajství

ČTK: Za prodej drog mladým dostal dealer devět let vězení)

5. Žena, matka: Hodnota označuje příspěvky, které se zaměřují na uživatelky dívky, ženy, matky (těhotné ženy a nenarozené dítě).

Příklad: „Pětapadesátiletou ženu z Nýrska stíhá policie pro trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek. Loni si vypěstovala na zahrádce konopí a odvar používala ke koupelím...“ (10.1.2007 Právo: Žena pěstovala konopí)

6. Muž: Jde o články hovořící o obecných důsledcích užívání drogy zaměřující se především na uživatele muže.

Příklad: „Lidé, proboha, sřezte se hazardu! Tak teď křičí do světa Petr Kohout (37) z Mostu. Ví, o čem mluví: jako gambler v automatech prohrál dvě manželství, půl milionu korun, kvůli závislosti rozprodal rodinný majetek a sedmkrát se pokusil o sebevraždu. ‚Musí se to změnit. Stát bojuje proti kriminalitě, drogám, ale automaty, na nichž profituje, podporuje,‘ tvrdí. Je odhodlán proti tomu bojovat. ‚Chci pěšky projít republiku a těm, co mě budou chtít poslouchat, vyprávět, co tahle závislost bere,‘ řekl...“ (13.1.2007 Blesk: Prohrál jsem svou rodinu)

7. Policie, celníci, vojáci.

Příklad: „...Policie původně podezřívala z distribuce a užívání drog čtyři vojáky. Nyní však vychází najevo, že kolem špičkových stíhaček Gripen se pohybovalo nejméně devět lidí, kteří měli v krvi drogy. Přítomnost návykových látek v jejich krvi odhalily testy, které nařídil velitel základny...“; „...dva vojáci, kteří byli obviněni z distribuce drog, nabízeli tyto látky dva a půl roku, než byli zatčeni. Odhalila je sama armáda. Oba dealeři drogy sami užívali a distribuovali nejen heroin, ale také pervitin či například marihuanu...“

8. Politik, prezident, starosta, ministři, královna: Články zmiňují jako uživatele politiky, členy královské rodiny apod.

Příklad: „...Tráva pomáhala a chlast taky, někdy taky lajníčka, když jsem si ji mohl dovolit. Ale šleh ne.“ Otevřenost, s níž Obama líčil své zkušenosti s drogami, dávala v době napsání knihy smysl – podle

vlastních slov chtěl mladým Afroameričanům ukázat, že drogy nejsou řešení. Pokud se někdy neukáže, že si pravdu upravil a že jeho mládí bylo ‚bujnější‘, než přiznává, může být takové přiznání pro Obamu i politicky výhodné. Nejméně jednoho kostlivce ze skříně vysypal....“; „...Britům nevadí, že David Cameron, šéf konzervativců, kdysi experimentoval s marihuánou, nýbrž to, že politik by se k podobným věcem měl prostě postavit čelem a nezapírat...“

9. Lékaři: Články zmiňují jako uživatele doktory.

Příklad: „...Soud ve španělské Valencii dnes poslal na téměř dva tisíce let za mříže anesteziologa, který kvůli své závislosti na morfinu infikoval své pacienty žloutenkou typu C...“; „...Lékař, pražský zastupitel a kanoista Lukáš Pollert přemýšlí, že si zasadí na zahrádce záhonek s konopím... ‚Dám si joint tak jednou do roka,‘ odhaduje Pollert...“

10. Herec, malíř, umělci: Články zmiňují jako uživatele známé osobnosti v oblasti umění.

Příklad: „George Michaela čeká zítra soud. Policie natchytala třiačtyřicetiletého zpěváka těsně před Vánocemi za volantem pod vlivem marihuany....“ (10.1.2007 Impuls: George Michaela čeká zítra soud)

11. Sportovci: Články zmiňují jako uživatele známé osobnosti v oblasti sportu.

Příklad: „K největším hokejovým zázrakům patří to, že kanadský útočník Bob Probert dokázal v NHL odehrát 935 utkání. Během kariéry totiž opakovaně

poznal vězeňskou celu i protidrogové a protialkoholické léčebny, navíc jako vyhlášený rváč dostal každou chvíli za řádění na leď disciplinární trest. Už proto patří k hráčům, na které se v zámoří jen tak nezapomene....“ (11.1.2007 Sport: Rvác a jeho neklidný život)

12. Bezdomovci: Jedná se o články, které poukazují na nehodu z nedbalosti zapříčiněnou uživateli – „bezdomovci“.

Příklad: „...S alkoholem v krvi a se sáčkem načichlým ředidlem v ruce zemřel ve čtvrtek v karvinském parku 39letý bezdomovec. Jeho tělo našel ve stanu nedaleko kolejí jeho spolubydlící. ‚Bylo zjištěno, že muž ve větší míře konzumoval alkohol v kombinaci s čicháním těkavých látek,‘ uvedl mluvčí karvinské policie Stanislav Sobol....“; „...Mezi bezdomovci u jednoho z obchodních domů navíc strážníci objevili i zcela opilého, teprve čtrnáctiletého chlapce...“

13. Nerozlišeno: Věk osob není specifikován, o uživateli se hovoří v obecné rovině, není jasný věk, je použito nejednoznačného označení, např. mladík, nebo se nedají zařadit do žádné jiné kategorie.

Příklad: „Asi 22 procent lidí v ČR mělo zkušenost s drogami. Alespoň to vyplývá z průzkumu, který provedl Ústav zdravotních informací a statistiky ČR. Podle něj drogy zkouší více muži než ženy, svobodní spíše než ženatí, lidé se základním nebo středoškolským vzděláním a mladí lidé do 24 let. S nejrozšířenějšími drogami, jako jsou marihuana a hašiš, má prý zkušenost 21 procent populace....“ (18.1.2007 Instinkt: Drogy zkusil každý pátý)

P. POHLAVÍ UŽIVATELŮ

NÁZEV PROMĚNNÉ	FORMÁT PROMĚNNÉ	HODNOTY	NÁZEV HODNOTY
Pohlaví uživatelů	Kód	1	Žena
		2	Muž
		3	Žena i muž
		4	Nerozlišeno

Proměnná informuje o pohlaví uživatelů, o nichž bylo v mediálním sdělení referováno.

Hodnoty proměnné:

1. Žena.
2. Muž.
3. Žena i muž.
4. Nerozlišeno.

QRS. ÚČINKY AKUTNÍ INTOXIKACE A UŽITÍ DROGY

NÁZEV PROMĚNNÉ	FORMÁT PROMĚNNÉ	HODNOTY	NÁZEV HODNOTY
Účinky akutní intoxikace a užití drogy	Kód	1	Zdravotní problémy
		2	Psychické účinky
		3	Soc. problémy atp.
		4	Smrt
		5	Trestná činnost
		6	Hmotné škody
		7	Dopravní nehody
		8	Škody z nedbalosti

Proměnná informuje o konkrétních účincích drogy, které jsou vyvolány stavem akutní intoxikace, tj. bezprostředně po jejich užití nebo faktem užití drogy. Informuje o účincích užití drogy bez ohledu na to, zda k nim došlo nebo jsou zmíněny jen jako možnost.

Hodnoty proměnné a příklady kódování:

1. Zdravotní problémy: V tomto případě se jedná o všechny negativní účinky intoxikace či užití drogy na tělesné funkce a procesy v lidském organismu, např. podráždění očí a sliznice dýchacích cest nebo nevolnost apod.

Příklad: „Na letošního Silvestra v Brně hned tak nezapomene několik dětí, které kvůli alkoholu skončily na jednotce intenzivní péče. Dvě dívky a jeden chlapec mezi 13 až 15 lety, které záchranáři odvezli s otravou alkoholu do Dětské nemocnice, jsou už v pořádku. Dobře je i další dívce, která o silvestrovské noci zkolabovala po kouření vodní dýmky. Nárůst nezletilců, zahrávajících si s návykovými látkami, ovšem lékaře znepokojuje...“ (4.1.2007 Mladá fronta DNES)

2. Psychické účinky: Tato hodnota vyjadřuje změny psychických funkcí a procesů vlivem intoxikace nebo užití látky bez ohledu na to, je-li jejich subjektivní prožívání uživatelem nebo hodnocení v článku pozitivní či negativní.

Příklad: „Nikotin zlepšuje náladu a funguje jako anti-depresivum.“; „...že kouření je slast...při jednotvárné jízdě pomáhá udržovat pozornost a zahánět únavu...“;

“První cigareta mi vůbec nechutnala, naopak, málem jsme se kouřem zalkla...“; „...nikotin snad zpočátku povzbuzuje, posléze nastoupí útlum.“; „Druhý případ vzniká tehdy, když se vlivem nikotinu na neuron uvolňuje hormon kortizol, který snímá stres a zároveň neurotransmitter endorfin beta, který tiší bolest a vyvolává relaxaci.“

3. Sociální problémy: Hodnota popisuje důsledky akutní intoxikace na fungování jedince ve společnosti, jak z pohledu jedince, tak společnosti.

Příklad: „...zápach oblečení prosáklého cigareto-vým kouřem a dech páchnoucí po cigaretách...“; „...chuť a vůni vína nelze vychutnat (kvůli zakouřenému prostředí)...a pachem kouře je nasycené i oblečení.“; „Neznám hospodského, který by neměl s kuřáky problémy. Jsou to více náklady za úklid, praní ubrusů, záclon, malování, větrání, umývání oken, výměna popelníků...“; „...má k cigaretám odpor...“; „...vadí mi to...“; „všechno je zamořené“, upozorňování na nepořádek způsobený uživateli: „...nepořádek – pohozené nedopalky na ulici“; „...aby kuřáci obtěžovali ostatní kouřem a pohazovali špačky všude, kam se dá...“

4. Smrt: Hodnota informuje o úmrtí v důsledku intoxikace, užití drogy nebo jednání pod vlivem drogy, ať už ke smrti uživatele samotného nebo jiné osoby.

Příklad: „Před soudem v Hradci Králové by dnes měli stanout Roman Tobolka a Jaroslav Charvát. Oba muži

jsou obžalováni z nedovoleného držení drog. Soud ale bude zkoumat i jejich podíl na smrti mladíka, kterému drogy podali. Celý proces bude sledovat naše reportérka Kateřina Kohoutová...“ (3.1.2007 TV Nova: Za držení drog a smrt mladíka stanou před soudem dva muži)

5. Trestná činnost: Příspěvek se zmiňuje o trestné činnosti spáchané pod vlivem drogy nebo v přímé souvislosti s jejím užíváním.

Příklad: „Dvaadvacetiletý David Gajan z Trpíst na Tachovsku potřeboval loni v srpnu peníze na drogu pervitin. Když při cestě nočním Stříbrem zjistil, že v otevřené herně U Radnice přímo na náměstí není kromě devětačtyřicetiletého číšníka nikdo jiný, rozhodl se, že muže přepadne. Oběti zasadil asi šest ran do hlavy kovovým zvedákem na auto. Číšník útok přežil, ale podle znalců má po útoku natolik poraněný mozek, že zřejmě nevnímá své okolí...“ (4.1.2007 Mladá fronta DNES: Potřeboval peníze na drogu, tak skoro zabil barmana)

6. Hmotné škody: Hodnota informuje o škodách na majetku či finanční újmě vzniklé jednáním pod vlivem drogy nebo v přímé souvislosti s užitím drogy. Nepatří sem hmotné škody, škody na majetku, které můžeme zařadit do kategorie „trestná činnost“.

Příklad: „...Býval dost často zcela nepoužitelný, a v roce 2003 byl dokonce na pár měsíců zatčen, neboť vyloupil Baratův byt...“ (1.11.2007 Instinkt: Pete Roberty Virtuální celebrita); „...Nejvíce se vykrádá v Táboře, u supermarketů a na velkých parkovištích, třeba na sídlišti Nad Lužnicí. Pachatelé jsou mladí lidé, kteří jsou například závislí na drogách a potřebují peníze.“ (2.11.2007 Táborský deník: Zloděje aut přitahuje hlavně Tábor a Sezimovo Ústí)

7. Dopravní nehody: Hodnota informuje o reálné nebo možné dopravní nehodě, kdy příčinou dopravní nehody je jednání intoxikované osoby jako účastníka silničního provozu.

Příklad: „...Tam se střetl s protijedoucím formanem. Náraz škodovku odhodil ještě na další dvě auta. Nakonec skončila v příkopu, kde se vzňala. Řidič vietnamské národnosti (?43) a jeho dvě krajanky (?20 a ?42) v něm uhořeli. Vráblík měl v té době v sobě 0,96 promile alkoholu a v krvi navíc stopy kokainu!...“ (18.1.2007 Blesk: Viník měl v sobě alkohol a kokain)

8. Škody z nedbalosti: Příspěvek se zmiňuje o škodách vzniklých nedbalým zacházením s drogou (bez přímého úmyslu tento důsledek způsobit). Jde tedy o podcenění situace nebo svých schopností, nedomyšlení důsledků apod.

TUV. ÚČINKY DLOUHODOBÉHO UŽÍVÁNÍ

NÁZEV PROMĚNNÉ	FORMÁT PROMĚNNÉ	HODNOTY	NÁZEV HODNOTY
Účinky dlouhodobého užívání	Kód	1	Zdravotní problémy
		2	Psychické účinky
		3	Soc. problémy atp.
		4	Smrt
		5	Trestná činnost
		6	Hmotné škody
		7	Dopravní nehody
		8	Škody z nedbalosti

Tato proměnná hovoří o důsledcích opakovaného či dlouhodobého užívání drog. Indikátorem je popis reálných nebo možných důsledků opakovaného či dlouhodobého užívání. V článku musí být dlouhodobost užívání drogy nějakým způsobem jasně zmíněna, přičemž důsledky mohou být jak skutečné, tak uváděné pouze v možnosti. Pro skórování této proměnné je rozhodující údaj o četnosti užívání, případně tato informace vyplývá z kontextu. Pokud tento údaj chybí, pak příspěvek posuzujeme z hlediska proměnné „akutní intoxikace“.

Hodnoty proměnné a příklady kódování:

1. Zdravotní problémy: Jedná se o vliv dlouhodobého užívání na tělesné funkce a procesy lidského organismu.

Příklad: „Mezi nejhorší ‚škůdce‘ plodnosti patří ale jednoznačně alkohol, cigarety a drogy. Právě na ně se zaměřil vědecký tým v Belfastu a prokázal, že pánové, kteří kouří trávu, si ničí plodnost prokazatelně. Negativní vliv na plodnost ale mají i steroidy a nadváha...“ (4.1.2007 Instinkt: Nehleďte za vším ženu)

2. Psychické účinky: Hodnota popisuje změny psychických funkcí a procesů vlivem dlouhodobého užívání látky bez ohledu na pozitivní či negativní subjektivní prožívání nebo hodnocení v článku. Samotné účinky mohou být dočasné i trvalé. Tato hodnota skóruje také psychickou závislost na látce, respektive psychickou závislost na rituálech.

Příklad: „...Tím, že /alkohol/ ovlivňuje naši psychiku a v menších dávkách má bezprostředně euforizující účinek, vyvolává touhu po opakování konzumace...“ (5.1.2007 MF Plus: Pít jako Čech)

3. Sociální problémy: Hodnota popisuje vliv dlouhodobého užívání na fungování jedince ve společnosti, jak z pohledu jedince, tak společnosti (bezdomovectví, narušené mezilidské vztahy, nezaměstnanost, nedokončené vzdělání).

Příklad: „Lidé, proboha, střeďte se hazardu! Tak teď křičí do světa Petr Kohout (37) z Mostu. Ví, o čem mluví: jako gambler v automatech prohrál dvě manželství, půl milionu korun, kvůli závislosti rozprodal

rodinný majetek a sedmkrát se pokusil o sebevraždu...“ (13.1.2007 Blesk: Prohrál jsem svou rodinu!)

4. Smrt: Hodnota informuje o úmrtí v souvislosti s dlouhodobým užíváním i o nemocích vedoucích ke smrti uživatele samotného nebo jiné osoby v důsledku dlouhodobého užívání drogy. Touto proměnnou zaznamenáváme i pouhý předpoklad, zmínku o možnosti podobného následku.

Příklad: „...Ovšem opak byl pravdou. Všichni ho podporovali a on se snažil, ovšem nezvládl to a dne 6. 6. 2000 zemřel. Pitva prokázala intoxikaci heroinem, Radek měl v sobě šestnásobek minimální dávky. Zemřel ve věku 20 let.“ (3.10.2007 Jihlavský deník: Seifertka doporučuje knihu Junky a smrt)

5. Trestná činnost: Příspěvek se zmiňuje o trestné činnosti (nebo podezření na trestný čin) jako důsledku dlouhodobého užívání drogy. Do této kategorie řadíme trestnou činnost spáchanou za účelem obstarání drogy nebo vedoucí k získání prostředků na drogu.

Příklad: „Dvě varny pervitinu odhalili v minulých dnech brněnští policisté. V prvním případě drogu vařil muž se svou družkou v bytě, sklepě a kočárkárně panelového domu v Novém Lískovci...“ (2.10.2007 ČT1: Varna pervitinu v panelákovém domě)

6. Hmotné škody: Jedná se o škody na majetku způsobené jednáním osoby, která dlouhodobě užívá.

Příklad: „...Lidé, proboha, střeďte se hazardu! Tak teď křičí do světa Petr Kohout (37) z Mostu. Ví, o čem mluví: jako gambler v automatech prohrál dvě manželství, půl milionu korun, kvůli závislosti rozprodal rodinný majetek a sedmkrát se pokusil o sebevraždu...“ (13.1.2007 Blesk: Prohrál jsem svou rodinu!)

7. Dopravní nehody: Hodnota hovoří o příčině dopravní nehody, kterou je jednání osoby, která dlouhodobě užívá.

Příklad: „Itálie zpřísňuje postih řidičů pod vlivem alkoholu nebo drog. Italskou vládu k tomu přiměla každodenní tragická bilance mrtvých a těžce zraněných na silnicích.“ (5.8.2007 ČRo1 – Radiožurnál:

Itálie zpřísňuje postih řidičů pod vlivem alkoholu nebo drog)

8. Škody z nedbalosti: Hodnota informuje o škodách na majetku způsobených neúmyslným jednáním osoby, která dlouhodobě užívá drogy. Touto

hodnotou je označen také předpoklad či podezření na tento důsledek. Patří sem například hmotná škoda způsobená závislými, kteří získávají prostředky na drogu, finanční náročnost pro uživatele a jeho rodinu při dlouhodobém užívání, finanční náklady na nemoci spojené s užíváním drog apod.

WXY. TRESTNÉ ČINY A PŘESTUPKY

NÁZEV PROMĚNNÉ	FORMÁT PROMĚNNÉ	HODNOTY	NÁZEV HODNOTY
Trestné činy a přestupky	Kód	1.1.	Výroba
		1.2.	Pěstování
		1.3.	Distribuce
		1.4.	Pašování
		1.5.	Přechovávání pro sebe
		1.6.	Přechovávání předmětů k výrobě
		1.7.	Šíření toxikomanie
		2.1.	Majetková kriminalita
		2.2.	Násilná kriminalita
		2.3.	Mravnostní kriminalita
		2.4.	Ostatní kriminalita
		3.1.	Držení drogy v malém množství
		3.2.	Ostatní přestupky a nezákonné nakládání s látkou

Proměnná označuje trestnou činnost nebo přestupky, které byly spáchány v souvislosti s drogou. Musí být uvedeno, že jde o trestný čin nebo přestupek, ať už tímto samotným termínem nebo jiným slovním spojením. Popsáno je tedy jednání, které je buď přímo označeno jako trestný čin/trestná činnost/delikt/prohřešek proti zákonu apod., nebo je zmíněn kontext trestního řízení. To znamená, že v popisovaných skutečnostech figuruje policie nebo jiný orgán činný v trestním či přestupkovém řízení (policie, státní zástupce, soudce, obecní úřad). Kritériem určení hodnoty proměnné je skutková podstata činu, tedy jaký čin je popisován, a v případě trestných činů současně zletilost či nezletilost pachatele. Proměnná tedy rozlišuje věk pachatele, podezřelého – dospělý, dítě, popř. věk nerozlišen, pokud v textu není upřesněn.

Oblast tabákových výrobků je specifická, tabák je droga legální, proto také velká oblast nakládání

s touto drogou je legální. Do proměnné Trestné činy a přestupky jsme tedy zařadili široké spektrum nezákonného nakládání s touto látkou. Například: nelegální výroba cigaret na tržnicích, prodej neokolkovaných cigaret, prodej „kusovek“, distribuce tabákových drog dětem. Do této proměnné byly dále zařazeny krádeže, vloupání, kde částí lupu byl tabákový výrobek. Do jiného (nerozlišeného) a nezákonného nakládání s látkou spadá např. nedodržení hygienických předpisů (omezení kouření v době oběda) v restauracích, zanedbání povinnosti dbát na ochranu zdraví pracovníků (nekuřáků) v kuřáckém prostředí, dále pak soudní spory s tabákovou společností (klamavá reklama na lehké cigarety, nedostatečné informace o škodlivosti tabákových produktů), porušování hospodářské souměrnosti. Do nedbalostních trestných činů řadíme založení požáru (poškození cizí věci n. obecné ohrožení), nehody způsobené kouřením za volantem. Podobné je to v případě trestné činnosti spojené s alkoholem.

Hodnoty proměnné a příklady kódování:¹

1. Primární drogová kriminalita: drogové trestné činy vymezené v zákoně č. 140/1961 Sb., trestní zákon pod marginální rubrikou Nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů (ustanovení §§ 187, 187a, 188 tr. zák.) a trestný čin šíření toxikomanie (§ 188a tr. zák.).

1.1. Výroba: nedovolená výroba OPL (zejm. pervitin, braun) (§187).

1.2. Pěstování: nedovolené pěstování konopí obsahujícího více než 0,3 % delta-9-THC (§ 187, event. 187a tr. zák.)

1.3. Distribuce: neoprávněné nabízení, zprostředkování, prodej nebo jiné opatření OPL pro jiného (§ 187 tr. zák.).

1.4. Pašování: neoprávněný dovoz nebo vývoz OPL mimo území ČR a dále neoprávněný průvoz OPL přes území ČR do třetích zemí (§ 187 tr. zák.).

1.5. Přechovávání pro sebe: nedovolené přechovávání OPL pro vlastní potřebu v množství větším než malém, event. ve větším rozsahu (§ 187a tr. zák.).

1.6. Přechovávání předmětů k výrobě: výroba, opatření nebo přechovávání předmětů k nedovolené výrobě OPL, přípravků obsahujících OPL pro sebe i pro jiného, např. zajištěné vybavení varny pervitinu, které je způsobilé k výrobě pervitinu, aniž by muselo být zcela kompletní (§ 188 tr. zák.).

1.7. Šíření toxikomanie: svádění jiného ke zneužívání jiných návykových látek než alkoholu, podpora, podněcování a šíření zneužívání takových látek (§ 188a tr. zák.).

¹ / Navržené hodnoty proměnných platí pouze do 31.12.2009, zejm. pokud se týče kódování trestné činnosti, které je navrženo v souladu se zákonem č. 140/1961 Sb., trestní zákon ve znění účinném do 31.12.2009. Od 1.1.2010 nabude účinnosti nový trestní zákoník, a to zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Veškeré změny, související s tzv. rekodifikací trestního práva hmotného je nutno při zacházení s manuálem zohlednit, a to jak v rovině trestných činů, tak i v jiných souvisejících oblastech, zejm. v rovině přestupků.

Příklady: „...V lednu ji poslali na sedm let do vězení za prodej pervitinu, poté je Daničová oba napadla...“ (3.8.2007 Mladá fronta DNES: Svědci postupně „ztratili“ paměť); „Policejní komando v Hamrech nad Sázavou na Žďársku zadrželo výrobce drog...“ (2.8.2007 ČRo – Vysočina: Policejní komando v Hamrech nad Sázavou zadrželo výrobce drog)

2. Sekundární drogová kriminalita: ostatní trestné činy související s nedovoleným nakládáním s drogami a s jejich užíváním, a to (i) trestné činy páchané pod vlivem drog (v souvislosti s akutním efektem užití návykové látky), (ii) trestné činy páchané k získání peněz za účelem nákupu drog nebo k získání drogy samotné, (iii) trestné činy související s drogovým trhem (např. spory při vyjednávání drogových kontraktů, o území apod.).

2.1. Majetková kriminalita: trestné činy spočívající v útoku na cizí majetek, jehož účelem je zmocnění se cizího majetku nebo jeho poškození, event. využívání výsledků takové trestné činnosti páchané jiným pachatelem, zejm. krádež (§ 247), tj. všechny druhy krádeží (např. kapesní, motorových vozidel, v obchodě apod.) vč. krádeží vloupáním (do motorových vozidel, restaurací apod.) a poškozování cizí věci (§ 257), event. podílnictví (§ 251).

2.2. Násilná kriminalita: trestné činy spočívající v útoku na fyzickou nebo psychickou integritu člověka ve smyslu úmyslného užití fyzického násilí, resp. pohrůžky násilím vůči jiné osobě, zejména: útok na veřejného činitele (§ 155, 156 tr. zák.), násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci (§ 196 tr. zák.), týrání svěřené osoby (§ 215 tr. zák.), vražda (§ 219 tr. zák.), úmyslné ublížení na zdraví (§ 221, 222 tr. zák.), omezování osobní svobody (§ 231 tr. zák.), loupež (§ 234 tr. zák.), vydírání (§ 235 tr. zák.).

2.3. Mravnostní kriminalita: trestné činy spjaté s pohlavním pudem, jejichž podstatou je ukájení pohlavního pudu formami, které společnost netoleruje, a dále kriminalita spojená s prostitucí, zejména: znásilnění (§ 241 tr. zák.), pohlavní zneužívání (§ 242, 243 tr. zák.),

ohrožování mravnosti (§ 205 tr. zák.), kuplířství (§ 204 tr. zák.), obchodování se ženami (§ 246 tr. zák.).

2.4. Ostatní kriminalita: ostatní trestné činy nespádající do shora uvedeného členění, např. ohrožení pod vlivem návykové látky (§ 201 tr. zák.), výtržnictví (§ 202 tr. zák.), řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění (§ 180d tr. zák.), úvěrový podvod (§ 250b. tr. zák.).

Příklady: „Budí dojem náboženského fanatika, před soudem však stojí za vymáhání sexuálních praktik, které mají daleko k cudnosti. Dva a čtyřicetiletý Miroslav Glaser se od včerejška u plzeňského městského soudu zpovídá ze znásilnění, vydírání, ublížení na zdraví a ohrožování mravní výchovy mládeže...“ (1.8.2007 Mladá fronta DNES: Ženy s ním měly peklo); „Ano, prodával dívkám pod patnáct let pervitin a nechal si platit i sexem. Neplnil vyživovací povinnosti a byl

pětkrát trestán. Osm let, které mu vyměřil krajský soud, je prý ale moc. Pět let! To je včerejší verdikt Vrchního soudu v Praze pro Erika Suchého z Českolipska...“ (21.8.2007 Blesk: Prodávál drogy dětem, ale zkaženým!); „Desetiletý trest ve věznici s ostrahou pro 28letého Gejzu Šandora za loupež, násilí a porušování domovní svobody, dále povinné léčení toxikománie a povinnost nahradit pojišťovně více než půl miliónu, zůstávají v platnosti...“ (22.8.2007 Právo: Trest pro narkomana platí)

3. Přestupky.

3.1. Držení drogy v malém množství: držení OPL pro vlastní potřebu v malém množství (§ 30, písm. j),

3.2. Ostatní přestupky: ostatní přestupky dle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích v platném znění.

Z. UŽIVATELSKÁ SCÉNA

NÁZEV PROMĚNNÉ	FORMÁT PROMĚNNÉ	HODNOTY	NÁZEV HODNOTY
Uživatelská scéna	Kód	1	Trendy v užívání (statistiky apod.)
		2	Uživatelé (jací jsou)
		3	Užití drogy

Proměnná přibližuje, jaký druh informace podává článek o uživatelích drog, o způsobech užívání a nakládání s drogou. Skóruje se, pokud článek hovoří o uživatelích látky v dané souvislosti, pokud popisuje či komentuje drogovou scénu (spektrum užívaných látek, charakteristika uživatelů, způsoby užívání). Pokud příspěvek současně referuje o více oblastech týkajících se drogové scény, pak je pro stanovení hodnoty proměnné rozhodující rozsah, případně zdůraznění určité oblasti. Kritériem pro hodnocení důrazu je také zmínění oblasti v titulku.

Hodnoty proměnné a příklady kódování:

1. Trendy v užívání: Proměnná nabývá této hodnoty, pokud je obsahem článku informace o počtu uživatelů v jednotlivých skupinách obyvatel, změnách počtu

uživatelů v čase apod. (statistiky, průzkumy na školách, zkušenosti terénních pracovníků apod.).

Příklad: „Jen v Česku celkem 1,75 miliónů lidí denně utrácí za něco, co vlastně nechťejí. Řada z nich začíná s odvykáním opakovaně a znovu se ke svému zlovyku vrací...“ (2.1.2007 Hospodářské noviny: Ani jedna cigareta >na zkoušku<. Kouření musí být navždy tabu). „...V roce 2003 opakované užití marihuany a hašiše přiznalo 14 procent šestnáctiletých, s extází má zkušenost více než osm procent studentů. Na jedno z předních míst ve statistikách se pak kraj Vysočina řadí v užívání těkavých látek. Zkusilo je třináct procent respondentů, což je o čtyři procenta víc než celostátní průměr. V porovnání s ostatními kraji se mezi narkomany na Vysočině nezvyšuje počet nemocných hepatitidami typu B a C, díky výměn-

nému programu injekčních stříkaček se jejich počet naopak snížil. Loni jich zaměstnanci a dobrovolníci neziskových organizací vyměnili o 18.922 kusů víc než v roce předcházejícím...” (2.1.2007 Jihlavské listy: V kraji přibývá uživatelů pervitinu a těkavých látek)

2. Uživatelé: Hodnota zachycuje charakteristiky uživatelů. Odpovídá na otázku, jací jsou. Může jít o popisovanou skupinu lidí, zobecněné vlastnosti, předsudky, např. jak jsou uživatelé vnímáni sami sebou i okolím – vlastnosti, chování, životní styl (spol. status) apod.

Příklad: „Černošská maska, kubistická váza, souprava misek, ale i malý volejbalový míč nebo vavřínový věnec. Ve výloze obchodu by nikdo nepoznal, že tuto křehkou krásu z keramiky vytvořili odsouzení. Ve znojemské věznici totiž nedávno vznikla keramická dílna vybavená hrnčířským kruhem, vypalovací pecí i malířským plátnem. „Na sochy ani sošky si asi netroufnu, ale práce s kruhem mně učarovala,“ popsal čtyřicetiletý obyvatel věznice Jirka z Brna. Jeho o rok starší kamarád Mirek z Olomouce zase rád

vytváří sošky zvířat a ze sádry romantické krajiny. K věznicí nedávno přistavěná dílna slouží především drogově závislým, kteří se dostali do vězení kvůli konzumaci, přechovávání a distribuci drog. „Tvorba v keramické dílně je součástí pracovní terapie pro dvaadvacet odsouzených drogově závislých mužů mezi dvaceti a čtyřiceti lety, kterým soud nařídil ústavní léčbu. Posiluje jejich vůli i pocit odpovědnosti za sebe a své činy,“ vysvětlila psycholožka věznice Květoslava Štrublová...” (2.1.2007 Brněnský deník: Hlína vítězí nad drogou závislostí)

3. Užití drogy: Příspěvek si všímá způsobu výroby a užívání, popisuje zkušenosti jednotlivců s užíváním drogy.

Příklad: „Jedenáctého listopadu roku 2001 v Hostinném poskytl jeden z nich Michalu Onuferovi nitrožilní aplikaci látku metamfetamin. Po jejím užití mladík zkolaboval. Tobolka mu neposkytl pomoc a ani o žádnou nezavolal. Látka se však stala pro Onufera smrtící. Poté, co zemřel, Tobolka kontaktoval kamaráda a společně tělo ukryli...” (3.1.2007 TV Nova: Za držení drog a smrt mladíka stanou před soudem dva muži)

AA, AB, AC. ZAMĚŘENÍ – TÉMA

NÁZEV PROMĚNNÉ	FORMÁT PROMĚNNÉ	HODNOTY	NÁZEV HODNOTY
Zaměření – téma	Kód	1	Protidrogová politika
		2	Primární prevence
		3	Sekundární prevence
		4	Terciární prevence
		5	Neutrální informace o látce
		6	Opatření omezující nabídku obecně
		7	Policie
		8	Soudy, parlament, zákony (a podzákoné normy)
		9	Věznice a vězeňství
		10	Reklama
		11	Příběh uživatele
		12	Drogová scéna

Proměnná informuje o námětu příspěvku. Indikátorem je popis či komentář určité oblasti drogové problema-

tiky. Kódujeme 3x, první hodnota udává hlavní téma příspěvku (základní námět), ostatní dvě témata jsou

doplňující. Pokud se v příspěvku vyskytuje více témat, pak je pro stanovení hlavního tématu rozhodující: (1) zda téma v příspěvku figuruje (je zmíněno v titulku) nebo (2) je mu věnována většina příspěvku nebo (3) je v příspěvku zmíněno nejčastěji.

Hodnoty proměnné a příklady kódování:

1. Protidrogová politika: Obsahem článku je státem vytvořená strategie nakládání s drogou, ať v oblasti legislativy, prevence nebo jiné regulace. Nositelem informace je politik nebo jiná osoba komentující protidrogovou politiku. Možné obsahy, např. obecná koncepce/strategie řešení drogové problematiky (národní, regionální, místní úroveň); politické kroky, opatření, prohlášení týkající se drogové problematiky z obecného hlediska.

Příklad: „Tažení proti kuřákům nabylo celoevropských rozměrů. Přísné zákony omezující kouření na veřejnosti platí či začínají platit ve většině nejliberálnějších zemí. A sílí hlasy, aby se s problémem kouření vypořádala Evropská unie jako celek...“ (31.1.2007 Mladá fronta DNES: Francie dává „adieu“ cigaretám)

2. Primární prevence: Článek obsahuje informace o aktivitách primární prevence, tzn. aktivity, programy zaměřené na skupinu osob, které buď neužívají, ale jsou užíváním ohroženy, nebo experimentují (volnočasové aktivity, přednášky, aktivity na školách, soutěže, akce, např. Den bez tabáku aneb S cigaretou jde všechno těž, osvětové hry, např. Tvé tělo – tvůj hrad). Cílem je předcházet užívání, oddálit věk kontaktu s návykovými látkami, zastavit experimentální užívání drog. Příklad: „Činnost centra by měla vést ke zlepšení image Chomutova, omezení vlivu rizikových jevů na děti, zejména dostupných drog, a také k rozvoji místního společenského života...“ (31.1.2007 Právo: Sdružení Ku prospěchu vypsalo soutěž)

3. Sekundární prevence: Příspěvek se zabývá informacemi o aktivitách v oblasti sekundární prevence, tzn. institucemi a programy zaměřenými na léčbu a resocializaci osob užívajících drogy (denní stacionář, ambulantní a ústavní léčba, terapeutická komunita, doléčovací centrum, substituční program). Cílem je

abstinance a začlenění daného jedince do společnosti. Řadíme sem všechny informace, rady o možnostech, způsobech odvykání, pomůcky a jejich účinky (např. výzkumy účinku nikotinových náplastí), informace o zdravotním, psychickém stavu v průběhu odvykání (výzkumy), po zanechání užívání: kontakty (na svépomocné skupiny, ...), soutěže, projekty, antikampaně (např. Zkus přestat kouřit, Přestaň a vyhrať, Bez tabáku lépe dýchám, Pět měst správné volby aj.), zkušenosti bývalých nebo současných uživatelů se snahou přestat, důvody proč abstinovat apod.

Příklad: „Když jsem svého muže po šesti letech pití konečně přemluvila k léčbě a zavolala do protialkoholní léčby – čekal mě šok. Léčebna byla tak přeplněná, že muže zapsali do pořadníku a já tam každý den nervózně volala, jestli už mají konečně volno.“ Manžel pětadvacetileté paní S. po týdnu čekání prohlásil, že se na takovou léčbu může vykašlat, a jestli nezemřel, svými alkoholovými útoky trápí rodinu dál....“ (26.1.2007 MF Plus: Delirium třemene léčben)

4. Terciární prevence: Článek obsahuje informace o aktivitách v oblasti terciární prevence, tzn. o programech a institucích zaměřených na práci s osobami, které aktuálně užívají drogy, jejich motivace k léčbě je nízká; cílem je minimalizovat rizika spojená s užíváním, (terénní programy, nízkoprahová kontaktní centra, výměna injekčního materiálu, testování HIV/AIDS a hepatitidy C, poradenské služby).

Příklad: „Sdružení Sananim vybralo loni v Praze od uživatelů drog přes 1,100.000 injekčních stříkaček. Přes 800.000 v kontaktním centru, zbytek připadal na terénní pracovníky v ulicích. Centrum navštívily celkem přes dvě tisícovky závislých. Dvě třetiny z nich tvořili uživatelé pervitinu, třetina brala opiáty – heroin a v poslední době i subutex, řekl ČTK vedoucí kontaktního centra Peter Porubský. V porovnání s rokem 2005 podle něj stoupl počet vybraných stříkaček o sedm procent. „Kromě ochrany společnosti před infekčními chorobami slouží výměna jako prostředek k navázání kontaktu se závislým a otvírá nám možnost začít ho motivovat ke změně životního stylu,“ dodala předsedkyně občanského sdružení Sananim Martina Richterová-Těminová...“ (15.1.2007 Zpravodajství ČTK: Sdružení Sananim loni vybralo přes milion injekčních stříkaček)

5. Neutrální informace o látce.

Příklad: „V Česku ale užívání kokainu nemá podle domácích expertů tradici. Zájemce odrazuje především svou vysokou cenou. Zatímco gram kokainu se na černém trhu prodává asi za 2200 korun, gram konkurenčního pervitinu, který má rovněž povzbuzující účinky, vyjde na polovinu. V porovnání s kokainem lze také nejrozšířenější českou tvrdou drogu snáze sehnat. Zkušenost s kokainem má celkově asi jedno procento populace. Experti však připouštějí, že jeho popularita může stoupnout, týkalo by se to především movitějších obyvatel z větších měst...“ (24.1.2007 Hospodářské noviny: Kokain nemá podle vládní zprávy v Česku tradici)

6. Opatření omezující nabídku obecně: Příspěvek popisuje postoje nebo činnosti, které směřují ke snížení užívání drog, tedy obecné strategie či opatření směřující k potlačení nabídky.

Příklad: „K úspěšné léčbě závislostí na alkoholu a drogách přispívají techniky využívající představivost, sugesci a tělesná cvičení. Za velmi účinný považuje primář bohnické psychiatrické léčebny Karel Nešpor také humor. Smích podle něj pomáhá odblokovat tělesné i duševní napětí a pomáhá lidem zvládat hněv nebo strach.“ (11.8.2007 Zpravodajství ČTK: Nešpor: Závislost se dá léčit cvičením, sugescí i smíchem)

7. Policie: V článku se objevují postoje nebo činnost policie směřující proti nelegálnímu nakládání s drogou (policijní akce, razie, kontroly dodržování zákona). Informace o trestném činu, jejichž zdrojem je policie nebo jiná osoba, patří do kategorie „rozlišení zdroje“.

Příklad: „...Když policisté přijeli na místo, naměřili agresorovi 0,64 promile alkoholu v krvi. K napadení sice v tomto případě nedošlo a policisté vše šetří jako přestupek, na místě ale zjistili, že muž manželku i syna opakovaně vulgárně napadal a zároveň jim vyhrožoval fyzickým napadením, k němuž minimálně jednou i došlo...“ (16.1.2007 Mladá fronta DNES: Případ číslo 1: bil matku)

8. Soudy, parlament, zákony (a podzákonné normy, sankce): V textu se objevují zmínky o aktivitách

a činnosti těchto institucí. Řadíme sem také soudní spory a procesy.

Příklad: „Po čtvrtletní odmlce si Okresní soud v Pelhřimově vzal opět na mušku skupinku nelegálních pěstitelů marihuany. Ti předstírali, že v nedalekém Mysletíně pěstují žampiony, a ono se ukázalo, že tyhle žampiony se konzumují trochu jiným způsobem. Šestnáct obviněných se ale nezabývalo pouze touto činností. Trest zatím nepadl.“ (29.12.2006 Prima TV: Případ nelegálních pěstitelů marihuany)

9. Věznice a vězeňství: Text se dotýká témat vězeňství a činností, aktivit vězeňské služby ve směru potlačení nabídky, ale i snížení poptávky v kontextu věznic.

Příklad: „Několik gramů pervitinu se pokusila do věznice svému kamarádovi propašovat sedmadvacetiletá žena z Mostu. Drogu ukryla do podrážky pantoflí a ty mu poslala v balíčku poštou. Látku ale objevili kriminalisté. Odesílatelku jsme obvinili z maření výkonu úředního rozhodnutí a nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů. Nejprve nařízla podrážku pantoflí a do ní se pokusila pervitin ukrýt. Vše odeslala do věznice. Sice neuvedla odesílatele, ale policisté ji vypátrali během tří dnů,‘ popsala mostecká policejní mluvčí Ludmila Světláková pokus propašovat do vězení drogy. Na konci minulého roku objevili dozorcí také dva balíčky drog schované pod poštovními známkami.“ (5.1.2007 Mladá fronta Dnes: Droga putovala do vězení v pantofli)

10. Reklama: V článku je zmíněna cílená propagace financovaná firmou za účelem prodeje produktů obsahujících drogy. Tato hodnota zaznamenává zmínky o reklamě a sponzorování ve spojení s propagací tabákových výrobků a se snahou podpořit jejich prodej. Řadíme sem také články o změnách zákona o propagaci tabákových výrobků apod. v souvislosti s alkoholem.

11. Příběh uživatele: Popisovány jsou životní příběhy uživatelů, případně jejich blízkých osob.

Příklad: „Muselo to být nejtěžší rozhodnutí jejich života! Silně problémový pár – Kate Moss (33) a Pete Doherty (27) – se v pondělí dojatě rozloučil v parku s modelčínou dcerkou Lilou Grace (4) a pak odkrácel

přímo do rehabilitačního centra Capio Nightingale, které se rozkládá jen několik set metrů od jejich londýnského domova. „Musíme se svými démony bojovat. Budeme tam spolu, abychom mohli jeden druhému pomoci, až bude nejhůř,“ svěřili se krátce předtím přátelům. Na klinice, kde se hodlají léčit ze své závislosti na kokainu, se zapsali pod falešnými jmény.“ (31.1.2007 Blesk: Kate & Pete: Sbohem Lily, jdeme se léčit!)

12. Drogová scéna: Článek popisuje stávající stav užívání drog.

Příklad: „Zatímco v minulosti byl nejužívanější drogou na Mladoboleslavsku heroin, dnes je to subutex, který měl jako náhražková droga původně narkomanům pomáhat. Závislí lidé často objíždějí lékaře a snaží se získat drogu na předpis. Zhruba tři čtvrtiny klientů občanského sdružení Semiramis, které pomáhá lidem závislým na drogách, jsou uživateli subutexu. „Před osmi lety jsme měli mladé klienty závislé na heroinu, dneska už nejsou mladí závislí na heroinu, jsou závislí na subutexu,“ řekl Miroslav Zavadil, vedoucí K-centra v Mladé Boleslavi...“ (30.1.2007 Mladá fronta DNES: Nejužívanější drogou v regionu je subutex)

AD, AE, AF. CELKOVÉ VYZNĚNÍ OBSAHU ČLÁNKU 1

NÁZEV PROMĚNNÉ	FORMÁT PROMĚNNÉ	HODNOTY	NÁZEV HODNOTY
Celkové vyznění obsahu článku 1	Kód	1	Lék
		2	Požitek, obohacení, záliba
		3	Projev svobody, vlastní rozhodnutí
		4	Projev spol. statusu, znak skupiny, životní styl
		5	Znak moderní společnosti, měřítko vyspělosti
		6	Zboží (trh)
		7	Látka (výzkumy)
		8	Užívání drogy jako nápodoby
		9	Neznalost (informace, osvěta nebo názor prozrazující neznalost tématu)
		10	Omezení možností (uživatele, stigma)
		11	Ohrožení zdraví, života
		12	Finanční újma
		13	Závislost, nemoc
		14	Ohrožení, omezování společnosti
		15	Trestný čin, porušení zákazu
		16	Droga jako zlovyk a slabost

Tato proměnná informuje o významech, kterých jednotlivé drogy a jejich užívání v článku nabývají. Jde jak o významy, které jsou v článku explicitně uvedeny, tak o významy, které vyplývají z kontextu. Nezáleží na tom, zda je látka v tomto významu

hodnocena kladně nebo záporně, jestli je význam potvrzován nebo zpochybňován. Proměnná nejvíce odpovídá na základní otázku výzkumu. Informuje o významech, v jakých je fenomén drogy a uživatelů prezentován v českých médiích.

Hodnoty proměnné a příklady kódování:

1. Lék: Droga je prezentována jako látka, substance s pozitivním nebo léčivým vlivem na zdraví člověka. Příklad: „Netradiční vysvětlení měla pro policisty žena z Nýrska, když u ní našli několik desítek kilogramů konopí. Prohlásila, že konopí využívá ke koupelím. „Prý je nemocná a odvar jí pomáhá,“ uvedla mluvčí klatovské policie Dana Ladmanová...“ (9.1.2007 Mladá fronta DNES: Žena se koupala v odvaru z konopí, které pěstovala)

2. Požitek, obohacení, záliba: Užití, užívání drogy je prezentováno jako zdrojžitku, cesta ke zlepšení kvality života, je dááno do spojitosti s příjemnou atmosférou, s pozitivním vlivem na prožívání a duševní rozvoj člověka.

Příklad: „Gembal vysvětlil, že například uživatel ve věku 13 až 15 let účinky drogy vnímá jako obohacení svého života o příděl adrenalinu navíc. Gembal přirovnává intenzitu zamilovanosti k droze k první lásce.“ (2.2.2007 Právo: Nejmladší klient – sedmiletý kuřák)

3. Projev svobody, vlastní rozhodnutí: Užívání drogy je prezentováno jako výraz svobody, důsledek svobodného rozhodnutí člověka, stejně je kladen důraz na svobodnou vůli v případě rozhodnutí odvyknout od drogy.

Příklad: „Velikou motivací k čemukoliv je pro každé dítě skupina vrstevníků. Mít ve třídě dobré postavení, patřit do party, ukázat, že nejsem jiný než má kamarádi, je prostě v určitém okamžiku psychického vývoje tou nejdůležitější věcí na světě. Pokud k tomu patří cigareta, je jen malá naděje, že dítě odolá.“ (8.2.2007 Hospodářské noviny: Vždyť kouřit je tak snadné)

4. Projev společenského statusu, životní styl, znak skupiny: V tomto případě je užívání drog prezentováno jako typický znak určité skupiny lidí, jako výraz příslušnosti ke konkrétně vymezené skupině lidí nebo vyjádření určitých životních postojů či hodnot, jako součást specifického způsobu života dané skupiny lidí.

Příklad: „Hudba, to je, oč tu běží. Právě hudební trendy totiž diktují, jaká narkotika mládež užívá. Mezi teenagery teď jede hip hop, s jehož ležérním rytmem nejdou tvrdé drogy moc dohromady. O to víc se kouří marihuana. Současné se na kdysi ztracené pozice

vrací metal, odjakživa spřátelený opět nikoliv s tvrdými drogami, nýbrž hlavně s alkoholem. Ale až zase přijde do módy techno, dočkáme se pravděpodobně opětovného brutálního nástupu pervitinu a dalších „nakopávačů“. Vzedme-li se pro změnu vlna kytarové psychedelie, bude jí zřejmě do klubů a na školní záchodky následovat heroin a tripy s LSD. A žádný úřad s tím, při vši účt, nic moc nenadělá.“ (18.1.2007 Mladá fronta DNES: Drogy ustupují. I díky hudbě)

5. Znak moderní společnosti, měřítko vyspělosti: V článcích je užívání drog a vztah k uživatelům popisován jako měřítko vyspělosti určité společnosti. Patří sem texty obsahující porovnávání drogové politiky, počtu uživatelů, přístupu společnosti k užívání drog mezi různými zeměmi.

6. Zboží (trh): Látka je zmiňována jako předmět legálního nebo nelegálního obchodu.

Příklad: „Na letecké základně v Čáslavi zatkla policie před dvěma týdny čtyři profesionální vojáky. Informace ale zveřejnila až teď. Zadržené vojáky policie podezírá, že přechovávali a distribuovali heroin. Dva ze zatčených už obvinila z nedovolené výroby a držení psychotropních látek a jedů. Vyšetřování pokračuje.“ (30.1.2007 ČT 1: Vojáci obvinění z držení drog)

7. Látka (výzkumy): Články popisující výzkumy, rozbor složení drogy a její účinky na lidské tělo (např. co kuřáci vdechují při kouření). Droga je vnímána spíše jako neutrální látka, jako substance s určitými vlastnostmi a účinky.

Příklad: „Nikotin je vysoce návyková psychoaktivní látka. Vznik závislosti je podobný jako u heroinu či kokainu a jde o progresivní, chronické a recidivující onemocnění. Asi 10–15 % nikotinu je z organismu vylučováno v nezměněné formě, ale 70 % se v organismu kuřáka transformuje na kotinin, který se hromadí zejména ve vlasech a byl nalezen i u malých dětí ze silně kuřáckých domácností, resp. u těch, jejichž matky nepřestaly kouřit ani během těhotenství. Spalováním tabáku vzniká řada plyných zplodin, z nichž toxikologicky nejvýznamnějším je oxid uhelnatý. Tento bezbarvý plyn bez chuti a zápachu je značně jedovatý, znemožňuje přenos kyslíku z plic do tkání a vyvolává tkáňové dušení...“ (29.3.2007 Reflex: Co všechno kouříme)

8. Užívání drog jako nápodoby: Jedná se o takové články, kde je užívání popisováno jako napodobování vzorů chování jiných osob a následování příkladu.

9. Neznalost (informace, osvěta, názor prozrazující neznalost tématu): Články zabývající se primární prevencí, antireklamou, zmiňující nedostatečnou, nepřesnou znalost informací o droze, nedostatek informací o možnostech pomoci při odvykání, léčení.

Příklad: „...Mladí lidé mají podle názoru odborníků málo osobních zkušeností a informací o těchto skupinách. Řešením by mohla být například diskuse nebo seznámení s problematickými jevy.“ (18.12.2007 TV Nova: Projekt Jeden svět na školách)

10. Omezení možností (uživatele, stigma): Užívání látek je prezentováno jako příčina stigmatizace, diskriminace a omezování práv daných osob ve společnosti.

Příklad: „Na dveře brněnského Klokánku v neděli vpoledvečer zazvonila dvaadvacetiletá žena. Stalo se to, čeho se pracovníci obávali – šla si pro svého tříletého syna Míšu. Žena, podle policie závislá na pervitinu a podezřelá z distribuce drog, si nakonec chlapce domů neodvezla. Spokojila se s čtvrt hodinovou návštěvou. Zatím. “Respektovala doporučení lékařky, Míša stále nemá v pořádku zažívání.“ (6.3.2007 Mladá fronta DNES: Matka Míši přišla do Klokánku. Na čtvrt hodiny)

11. Ohrožení zdraví, života: Látka je označována jako substance, jejíž užívání poškozuje zdraví a ohrožuje život nebo přímo zapříčinilo smrt dané osoby.

Příklad: „V roce 1978 zemřel po předávkování prášky bubeník Keith Moon, v roce 2002 podlehl infarktu vyvolanému údajně užíváním kokainu baskytarista John Entwistle.“ (6.3.2007 Mladá fronta DNES: Hymnou mladých Britů je My Generation)

12. Finanční újma: Užívání drog označuje jako příčinu finanční újmy jedince či společnosti.

Příklad: „...Jeden z nich vyvázl bez zranění, druhému však způsobili zranění hlavy úderem pažby samopalu. Pachatelé mu rovněž odcizili 400.000 korun, legálně drženou pistoli a mobilní telefon.... Podle něj měli zřejmě muži na místě řešit dřívěj-

ší nerealizovaný obchod s taneční drogou extáze na Slovensku.“ (28.3.2007 Zpravodajství ČTK: Vrchní soud v Olomouci potvrdil tresty za loupež na Přerovsku)

13. Závislost, nemoc: Droga je prezentována jako látka, substance, jejímž užíváním se stává člověk závislým, tedy nemocným; užívání jako projev nemoci/závislosti.

Příklad: „Šestatřicetiletá hvězda byla nalezena ve své posteli nahá a s obličejem dolů 5. srpna 1962. Lékaři našli v jejím těle značné množství barbiturátů.“ (20.3.2007 Mladá fronta DNES: Známí nechali Marilyn zemřít)

14. Ohrožení, omezování společnosti: Tato hodnota označuje užívání drog jako negativní jev z hlediska fungování společnosti.

Příklad: „S prostitucí souvisí prodej drog, pohlavní i smrtelné nemoci, vydírání, obchod s bílým masem a opravdu škodí vývoji dětí. Stát, kterému záleží na mladé generaci, výchově dětí a zdraví národa, by ji měl zakázat. Nikoli jen vykázat mimo obce.“ (26.3.2007 Mladá fronta DNES: Stát by měl zakázat prostituci)

15. Trestná činnost, porušení zákazu: V článku je zmínka o užívání jako příčině porušení právní normy (přestupek, trestný čin) nebo látka jako nezákonná substance.

Příklad: „Slyšela jsem jen, že jsou to studenti místních škol a ti dva starší jsou narkomani,“ řekla tamní prodávačka. Podle policisty obeznámeného s případem mladíci jsou uživateli lehkých drog, ale ty nemají ve strašném případě hlavní roli. Tou byla zjištěnost. Vrazi chtěli vykrást byt rodičů Tomáše a ukrást jejich auto. Hrozí jim až patnáct let vězení.“ (30.3.2007 Blesk: Tomáše ubodali kamarádi!)

16. Droga jako zlovyk a slabost: Označuje užívání drogy jako zlovyk, slabost, neduh, nešvar, projev slabosti neschopnosti řešit problémy, hodnotí uživatele jako člověka se slabou vůlí nebo méně inteligentního. Příklad: „Někteří sedí třeba patnáct dvacet let, nemají žádný kontakt se světem. Společnost je považuje za lidský odpad.“ (26.3.2007 Respekt: Výchova zločinnem a trestem)

AG, CELKOVÉ VYZNĚNÍ OBSAHU ČLÁNKU 2

NÁZEV PROMĚNNÉ	FORMÁT PROMĚNNÉ	HODNOTY	NÁZEV HODNOTY
Celkové vyznění obsahu článku 2	Kód	1	Výhradně negativní
		2	Spíše negativní
		3	Informačně neutrální
		4	Spíše pozitivní
		5	Výhradně pozitivní

Tato proměnná vyjadřuje celkové vyznění článku. Hodnocení může být snadno čitelné z názorů použitých v článku, může být také vyjádřeno již samotným výběrem slov. Indikátorem tedy je přítomnost explicitních hodnocení, emočně zabarvených slov, ironie.

Hodnoty proměnné a příklady kódování:

1. Výhradně negativní: Pouze a jednoznačně negativní hodnocení, používání emočně nabitých slov, hanlivých slov o uživatelích či příznivcích užívání drog. V článku zaznívá pouze jeden názor.

Příklad: „Alkoholismus na jižní Moravě je stále větším problémem. Potvrzují to jak statistická čísla, tak zkušenosti lékařů z poslední doby. Prevence se podle nich zaměřuje spíše na nelegální tvrdé drogy. Alkohol, který je běžně k dostání v podstatě na každém kroku, přitom zůstává bez povšimnutí. Stále častěji se proto lékaři setkávají s opilými dětmi a varují také před takzvaným skrytým domácím pitím žen.“ (24.3.2007 ČT 1: Alkoholiků přibývá)

2. Spíše negativní: převažuje negativní hodnocení tématu, jsou uváděny i argumenty a postoje opačného názoru, ale ve výrazně menší míře.

Příklad: „Lidem se modernizace parku zamlouvá. Téměř denně totiž řeší před strakonickým vlakovým nádražím strážníci přestupky lidí, kteří se zde povalují na lavičkách, pijí pivo či víno, pokřikují vulgárně na kolemjdoucí a žebrají. Mnohdy jde o lidi závislé na drogách, bezdomovce či recidivisty.“ (24.3.2007 Mladá fronta DNES: Cestou přes parčík se přestanou lidé bát)

3. Neutrální: informace jsou předkládány bez zjevného hodnocení nebo jsou prezentovány hodnocení vzájemně

vyvážená (je uvedeno jak negativní, tak pozitivní stanovisko), na téma je nahlíženo z různých úhlů pohledu.

Příklad: „Bude muset Angelina Jolie vrátit vietnamského chlapce Pax Thiena (3)? Dokumenty o adopci totiž podepsali chlapcovi prarodiče, nyní se o něj hlásí biologická matka Pham (29). „Od 16 let šlapala ulici, byla závislá na heroinu, kradla. Když porodila, z nemocnice utekla a dítě skončilo v sirotčinci. Viděli jsme ji, jen když potřebovala peníze. Teď se dozvěděla, že jejího syna adoptovala slavná hvězda a chce zřejmě peníze, jinak adopci zmaří. Já si přeji, aby ho nechala u Angeliny, tam bude šťastný a bude se mít dobře,“ řekl dědeček Chien (55).“ (26.3.2007 Blesk: Vezmou Jolie adoptivního syna?)

4. Spíše pozitivní: převažuje pozitivní hodnocení tématu, převažují významy, které mají pozitivní konotaci nad těmi negativními, které jsou uvedeny ale ve výrazně menší míře.

Příklad: „Ženy, které nikdy neodcházejí z domova bez kabelky, je mnoho. Bývalá zdravotní sestra Jana Dočekalová k tomu má ale opravdu speciální důvod. Nosí v ní totiž zařízení tvarem připomínající počítačovou myš. „Je to moje spása, moje ohromná pomoc, moje droga,“ říká o malém strojku štíhlá šestapadesátiletá žena. „Díky ní můžu jezdit na dovolenou k moři, chodit na procházky s vnučkou a starat se o domácnost. Dokud jsem myš neměla, nic z toho nešlo.“ (26.3.2007 Respekt: Konec utrpení v Čechách)

5. Výhradně pozitivní: pouze a jednoznačně pozitivní hodnocení, jednoznačně hájí právo k užívání těchto látek, vyzdvihuje přednosti jejich užívání. Používá emočně nabitě, silně hodnotící výrazy, používá ironii a negativní hodnocení odpůrců a jejich názorů.

AH. LADĚNÍ TITULKU 1

NÁZEV PROMĚNNÉ	FORMÁT PROMĚNNÉ	HODNOTY	NÁZEV HODNOTY
Ladění titulku 1	Kód	1	Odpovídá obsahu článku
		2	Obsahově neodpovídá

Tato proměnná sleduje, zda titulek obsahově správně uvádí obsah článku, zda titulek má stejný obsah jako článek. Indikátorem je téma (námět) příspěvku a titulku. Pokud příspěvek zmiňuje více témat (námětů), pak je hodnota proměnné stanovena posouzením obsahu titulku a hlavního tématu příspěvku. Název pravidelné rubriky nepovažujeme za titulek příspěvku. Nemá-li tedy příspěvek uvedený v rubrice samostatný titulek, pak tento znak nehodnotíme. Stejně je tomu v případě příspěvků, které se primárně věnují jiné oblasti, než je drogová problematika.

Hodnoty proměnné a příklady kódování:

1. Odpovídá obsahu článku: Titulek hovoří o stejném obsahu jako článek. Pokud článek obsahuje více témat

titulek hovoří o jednom z hlavních témat článku. Informace uvedené v rubrikách krátkých zpráv, informací z kraje či komentářů se touto hodnotou skórují v případě, že obsahují informace, které zde čtenář očekává (např. rubrika typu černá kronika, názory čtenářů).

2. Obsahově neodpovídá: Touto hodnotou se proměnná skóruje v případě, že obsah titulku je zcela jiný než obsah článku nebo v případě, že titulek hovoří o zcela okrajové a pro hlavní téma nepodstatné informaci. Příklad: „Alkohol považují odborníci za momentálně největší nebezpečí pro lidi, kteří ještě neoslavili osmnácté narozeniny. Neznamená to ale, že by mládež vůbec nebrala tvrdší drogy.“ (12.3.2007 Mladá fronta DNES: Někteří už na diskotéku nesmí)

AI. LADĚNÍ TITULKU 2

NÁZEV PROMĚNNÉ	FORMÁT PROMĚNNÉ	HODNOTY	NÁZEV HODNOTY
Ladění titulku 2	Kód	1	Výhradně negativní vyznění titulku
		2	Spíše negativní vyznění
		3	Informačně neutrální vyznění titulku
		4	Spíše pozitivní vyznění titulku
		5	Výhradně pozitivní vyznění titulku

Vyjadřuje celkové hodnocení užívání drog, které je obsaženo v titulku. Může být vyjádřeno přímým hodnocením autora článku, výběrem hodnotících slov, použitím ironie či podobných vyjadřovacích prvků. Pro identifikaci proměnné a stanovení její hodnoty je výchozí text titulku. Indikátorem je přítomnost explicitních hodnocení, emočně zabarvených slov, ironie.

Hodnoty proměnné a příklady kódování:

1. Výhradně negativní: V titulku je výslovně uvedeno

negativně hodnotící stanovisko či výrazy s hodnotícím významem.

Příklad: 14.3.2007 Mladá fronta DNES: O jehlu se zraní 100 lidí ročně.

2. Spíše negativní: V titulku převažují negativní skutečnosti bez explicitního hodnotícího vyjádření.

Příklad: 14.3.2007 Mladá fronta DNES: “Drogy dávala jen závislým,” tvrdí advokátka.

3. Informačně neutrální: Titulek obsahuje pouze informaci o obsahu článku bez hodnocení.

Příklad: 14.3.2007 Blesk: Závoslosti na hazardu, sexu i módě.

4. Spíše pozitivní: V titulku převažují pozitivní skutečnosti bez explicitního hodnotícího vyjádření.

Příklad: 25.5.2007 Právo: Jméno Janečkové očištěno.

5. Výhradně pozitivní: V titulku je výslovně uvedeno pozitivní hodnotící stanovisko či výrazy s hodnotícím významem.

Příklad: 18.12.2007 Host: Ten krásný svět.

AJ. DROGA V TITULKU

NÁZEV PROMĚNNÉ	FORMÁT PROMĚNNÉ	HODNOTY	NÁZEV HODNOTY
Droga v titulku	Kód	0	Není
		1	Droga obecně
		2	Alkohol
		3	Tabák
		4	Konopné drogy
		5	Extáze
		6	Opiáty
		7	Stimulancia
		8	Těkavé látky
		9	Léky
		10	Substituce (metadon, Subutex)
		11	Halucinogeny

Proměnná sleduje, které drogy se objevují v titulku k jednotlivým článkům.

0. Není:

Příklad: 28.3.2007 ČT 1: Lukáš Baďura půjde do vězení na deset let.

1. Droga obecně: Zde se jedná o užití pojmu droga jako obecný název pro látky s psychoaktivními účinky bez rozlišení druhu.

Příklad: 29.3.2007 Nova: Letošní dotace na boj proti drogám budou menší.

2. Alkohol: Tato hodnota určuje, že se v titulku hovoří o tématech souvisejících s alkoholem a výrobky z alkoholu. Je určena klíčovými slovy: alkohol, alko-

holismus, alkoholik, alkoholička, alkoholický, pivo, víno, opilec, opilost, opít, destilát, piják apod.

Příklad: 27.3.2007 ČTK: Britští vědci chtějí zařadit alkohol a tabák mezi drogy.

3. Tabák: Tato hodnota určuje, že se v titulku hovoří o tématech souvisejících s nikotinem, tabákem a tabákovými výrobky. Je určena klíčovými slovy: cigareta, cigáro, dýmka, tabák, kouřit, kuřák, kuřačka, tabákový, nikotin apod.

Příklad: 26.3.2007 Sport: Maradona tloustne a kouří.

4. Konopné drogy: Jedná se o látky obsahující THC. Jsou určeny klíčovými slovy: marihuana, tráva, marjanka, konopí, joint, hašiš apod.

Příklad: 21.3.2007 Blesk: Sebrali marihuanové zahrádky.

5. Extáze: Jedná se o extázi a její deriváty. Titulky obsahují klíčová slova jako: extáze, extoška, boule, MDMA apod.

Příklad: 5.3.2007 ČTK: Policie zadržela 4 muže, které podezřívá z dovozu extáze do ČR.

6. Opiáty: Klíčová slova: opioidy, heroin, morfin, kodein, heroinista, opium.

Příklad: 2.3.2007 ČTK: Produkce opia v Afghánistánu dosáhla loni nového rekordu.

7. Stimulancia: pervitin, kokain, crack.

Příklad: 3.3.2007 Nova: Bašnice u Hořic: zátah na výrobce pervitinu.

8. Těkavé látky: Tato hodnota určuje, že se hovoří o těkavých látkách používaných k čichání. Jde o toluen, propan-butan, benzín, čikuli, lepidla, apod. Jsou určeny klíčovými slovy: toluen, propan-butan, benzín, čikuli, lepidla, těkavé látky, rozpouštědla, plyn do zapalovačů, čichat apod.

Příklad: 23.5.2007 ČT 1: Bezdomovec čichal toluen a upálil se.

9. Léky: Tato hodnota určuje, že se hovoří o lécích, které mají psychoaktivní účinky, a hovoří se o nich v souvislosti s přímým užíváním nebo jako o materiálu k výrobě drog jiné skupiny. Jde o klíčové slovo léky a obchodní názvy těchto léků (např. Rohypnol, Diazepam apod.).

Příklad: 1.3.2007 ČTK: OSN: Nad klasickými drogami již někde vedou léky na předpis.

10. Substitute: Tato hodnota určuje, že se hovoří o látkách, které se používají k léčbě závislých na drogách, především o jejich zneužívání. Klíčová slova jsou: substituční léčba, substitute, Subutex, metadon, metadonová léčba, Suboxon, buprenorfin apod.

Příklad: 2.5.2007 ČTK: Ve Středočeském kraji chybí odborníci na substituční léčbu.

11. Halucinogeny: LSD (trip, papír), lysohlávky (houby).

Příklad: 15.3.2007 Mladá fronta DNES: Námel: zemědělský hit i jed, který zabil miliony lidí.

AK. ZAHRANIČÍ, ČR

NÁZEV PROMĚNNÉ	FORMÁT PROMĚNNÉ	HODNOTY	NÁZEV HODNOTY
Zahraničí, ČR	Kód	1	ČR
		2	Ze světa
		3	Svět i ČR (např. EU)

Proměnná vyjadřuje počet příspěvků, které se zaměřují na události vnitrostátní (ČR), na události ze světa a které sledují dění ve světě i u nás.

Hodnoty proměnné a příklady kódování:

1. ČR.
2. Ze světa.
3. Svět i ČR: např. EU.

Příklad: „Dvaatřicetiletý kriminalista z plzeňského městského ředitelství policie se vrátil z mise ve výcvikovém táboře v Jordánsku. Patřil do mezinárodního týmu instruktorů, který cvičil irácké uchazeče o místa u policie... Učil jsem je způsobu, jak zkontrolovat osádku auta nebo jeho kufr. Smyslem zátarasů je eliminovat pašování zbraní, map na rozmístování náloží nebo drog. Tyto kontroly slouží jako filtr,“ vysvětlil policista.“ (28.3.2007 Právo: Policista učil Iráčany chránit zákon)

AL. STRANA – UMÍSTĚNÍ ČLÁNKU

NÁZEV PROMĚNNÉ	FORMÁT PROMĚNNÉ	HODNOTY	NÁZEV HODNOTY
Strana – umístění článku	Číslo	0	0 – není uvedena strana
		číslo str.	

Proměnná informuje o tom, na které straně se článek nalézá.

0 – není uvedena strana (TV, rádio).

AM. DĚTI V ČLÁNKU

NÁZEV PROMĚNNÉ	FORMÁT PROMĚNNÉ	HODNOTY	NÁZEV HODNOTY
Děti v článku	Kód	0	Není zmínka
		1	Je zmínka o dětech

Proměnná vyjadřuje počet příspěvků, které se zmiňují o dětech.

0. Není zmínka.

1. Je zmínka o dětech.

Příklad: „Nicole bylo osm let, když se její adoptivní rodiče rozvedli. Vyrovnávala se s tím po svém. Od dvanácti pila alkohol, byla na heroinu, několikrát bourala.“ (1.3.2007 Magazín Mladé fronty DNES: Jsem romantik a nechci se léčit)

AN. FOTO

NÁZEV PROMĚNNÉ	FORMÁT PROMĚNNÉ	HODNOTY	NÁZEV HODNOTY
Foto	Kód	0	Není fotka
		1	Je fotka nebo kresba

Proměnná informuje o tom, zda příspěvek obsahuje fotodokumentaci.

0. Není fotka.

1. Je fotka.

AO. OSOBNOSTI

Vypsat jméno osobnosti (osoba spojená s drogovou tematikou), např. J. X. Doležal, V. Mravčík, J. Komorous, I. Douda.

Popis zaškolení pracovníků pro kódování

3

Z technických a časových důvodů je obvykle obtížně proveditelné, aby proces kódování a vyhodnocování dat prováděla u velkých souborů jedna a tatáž osoba. Kromě kapacitních důvodů však může výzkumník mj. zároveň zatížit výzkumné šetření neuvědomovanou systematickou chybou plynoucí z určitého očekávání výsledku. Je tedy vhodné zapojit do procesu kvantifikace dat více pracovníků, kteří mediální sdělení zakódují podle předem jasně definovaných pravidel (tzv. kódovači) a kteří projdou společným proškolením. Abychom zachovali kritérium reliability a objektivitu, je třeba, aby všichni kódovači kódovali stejný materiál podle shodných zásad a navzájem se od sebe v hodnoceních a zařazováních na jednotlivých škálách odlišovali co možná nejméně. Reliabilita v tomto případě znamená, že každý odborník, který bude používat stejný nástroj (kódovací manuál) a postup, dojde ke stejným výsledkům (Scherer, 2004). Objektivita je zde chápána ve smyslu intersubjektivitu. Každý si tedy může učiněnou výpověď (v tomto případě oškálování daného mediálního sdělení) prověřit a krok po kroku sledovat průběh práce s daty (Jirák & Křeplová, 2007). Proto, aby všichni kódovači postupovali stejně a používali stejná hodnotící kritéria, se zaškolují a zacvičují v používání metody. V průběhu zaškolování a ověřování shodnosti kódovačů (viz kapitola 4) často dojde i k zpřesnění a vylepšení metody samotné. Pokud se například nemohou kódovači na určité proměnné shodnout, je nutné upřesnit kódovací instrukce nebo danou proměnnou lépe vymezit a nadefinovat (Scherer, 2004).

Zachování vysoké reliability je jedním z nejvýznamnějších faktorů, které podmiňují efektivitu a spolehlivost nástroje a de facto celého výzkumného šetření. Proces kvantifikace kvalitativních dat, popřípadě kódování a transkripce dat vždy podléhají systematickým a nesystematickým vlivům pracovníka provádějícího kódování (Miovský, 2006). Test reliability užíváme tedy z důvodu odhalení a eliminace těchto nežádoucích vlivů. Shodné postupy a reliability kódování je možné ověřit jednoduchou zkouškou na náhodně vybrané části kvalitativního materiálu, který si necháme vypracovat každým jednotlivým kódovatelem. Scherer (Scherer, 2004, str. 47) předkládá pro výpočet shody v kódování následující vzorec:

$$SK = 2S / (K1 + K2)$$

SK je výsledná spolehlivost, S je počet shodných kódů u jedné proměnné, K1 je počet kódů proměnné kódovače č. 1 a K2 je počet kódů proměnné kódovače č. 2. Test reliability provedeme se všemi porovnávanými dvojicemi všech kódovačů s každou proměnnou. Hodnota výsledné spolehlivosti leží mezi 0 (žádná shoda) a 1 (naprostá shoda), tato hodnota by však neměla klesnout pod 0,7. Z testu je možné zjistit spolehlivost proměnných, která je vyjádřena střední hodnotou shody v poměru proměnné pro všechny kódovače. Test reliability se doporučuje provést i v případě, kóduje-li si výzkumník materiál sám (Scherer, 2004). V tomto případě je možné kódovat tentýž materiál s časovým odstupem.

Publikovaná příručka je samozřejmě pouze technickým nástrojem a doplněním vytvořeného kódovacího postupu. Pro jeho zvládnutí doporučujeme příručku porovnat s publikovanými výsledky projektu GAČR č. 406/07/0541, jejichž prostřednictvím je možné lépe pochopit způsob práce s daty i interpretační možnosti. Samozřejmě, že obsahová analýza v tak tematicky citlivé oblasti vždy představuje určitou výzvu. Je však jednou z klíčových cest pro pochopení současného způsobu tabuizace a zkreslení mediálních sdělení o návykových látkách a jejich uživatelích a současně nejlepší způsob jak zkoumat širší sociálně-psychologické fenomény v této oblasti. V neposlední řadě je pak právě tento typ výzkumu schopen posunout dále naši současnou znalost složitých souvislostí tvorby a realizace drogové politiky, tedy oblasti, která zásadně ovlivňuje tvorbu legislativních norem a interaguje s normami společenskými a kulturními. Právě proto nabývá oblast výzkumu médií v adiktologii stále větší význam a lze očekávat, že se z ní v dalších letech stane jedna z priorit výzkumu.

použitá literatura

- 1/ Běláčková, V. (2008). Obraz drog v evropských médiích: Odklon od kriminálních aspektů. *Adiktologie* (8)1, 52–61.
- 2/ Brachová, H. (2004). Užívání a uživatelé tabáku v kontextu analýzy mediálních zpráv. Diplomová práce. Olomouc: FF UP.
- 3/ Council of the European Union. (2004). EU Drug Strategy (2005–2012) Brussels: Council of the European Union.
- 4/ DeFleur, M. L. & Ballová-Rokeachová, S. J. (1996). *Teorie masové komunikace*. Praha: Karolinum.
- 5/ Donsbach, W. & Jandura, O. (2003). Chances and effects of authenticity – Candidates of the German federal election in TV news. *Harvard International Journal of Press-Politics*, 8, 49–65.
- 6/ Grohmannová, K. (2005). Stimulancia a opioidy v kontextu analýzy obsahu mediálních sdělení. Diplomová práce. Olomouc: FF UP.
- 7/ Grohmannová, K. (2006). Stimulancia a opioidy z pohledu médií. *Adiktologie*, 6, 242–257.
- 8/ Hillert, A., Sandmann, J., Ehlig, S. C. et al. (1996). Psychopharmacological drugs as represented in the press: Results of systematic analysis of newspapers and popular magazines. *Pharmacopsychiatry*, 29, 67–71.
- 9/ Hoffmann-Richter, U., Wick, F., Alder, B. & Finzen, A. (1999). Neuroleptic drugs in the printed media. *Psychiatrische Praxis*, 26, 175–180.
- 10/ Jiráček, J. & Köpplová, B. (2007). *Média a společnost: stručný úvod do studia médií a mediální komunikace*. Praha: Portál.
- 11/ Kepplinger, H. M. & Habermeier, J. (1995). The impact of key events on the presentation of reality. *European Journal of Communication*, 10, 371–390.
- 12/ Kováčová, K. (2005). Užívání a uživatelé alkoholu v kontextu analýzy mediálních zpráv. Diplomová práce. Olomouc: FF UP.
- 13/ Maršálová, L. & Mikšík, O. (Eds.). (1990). *Metodológia a metódy psychologického výskumu*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo.
- 14/ McQuail, D. (1999). *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál.
- 15/ Miovska, L., Brachová, H., Miovský, M. (2008). Obsahová analýza mediálních sdělení o drogách v ČR. *Alkoholizmus a drogové závislosti* 43(4), 193–204.
- 16/ Miovska, L., Miovský, M. & Běláčková, V. (2008). Proces kvantifikace kvalitativních dat: ukázka vzniku a použití skórovacího manuálu pro obsahovou analýzu médií. VII. česko-slovenská konference s mezinárodní účastí Kvalitativní přístup a metody ve vědách o člověku, Kvalitativny výskum vo verejnom priestore konané ve dnech 21. – 22. 1. 2008 v Bratislavě.
- 17/ Miovska, L., Brachová, H. & Miovský, M. (2008). Obsahová analýza mediálních sdělení o drogách v ČR. *Alkoholizmus a drogové závislosti* 43(4), 193–204.
- 18/ Miovska, L., Běláčková, V. & Miovský, M. (2008). Kvantifikace kvalitativních dat: obsahová analýza mediálních sdělení o drogách. In: Petrjánošová, M., Masaryk, R., Lášticová, B. (Eds.). (2008). *Kvalitativny výskum vo verejnom priestore. Human communication studies Vol. 10. Recenzovaný sborník příspěvků ze 7. česko-slovenské konference Kvalitativní přístup a metody ve vědách o člověku. Kabinet výskumu sociálnej a biologickej komunikácie SAV Bratislava a Pedagogická*

- fakulta Univerzity Komenského v Bratislavě. Slovenská republika. ISBN 978-80-900981-9-0. Str. 81–86.
- 19/ Miovský, M. (2006). Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu. Praha: Grada Publishing.
 - 20/ Miovský, M. (2007). Média jako nekontrolovatelný diagnostik aneb média jako tvůrci významů a (des)interpretací. Příspěvek přednesený na konferenci Diagnózy a diagnostikování v psychoterapii konané ve dnech 30.–31. března (FSSMU) v Brně.
 - 21/ Miovský, M. (2007). Od Bergmana po drogy v médiích: ukázky práce s kvalitativní a kvantitativní obsahovou analýzou. Vyžádaný workshop provedený na konferenci “25. psychologické dny” konané ve dnech 6.–8. září 2007 v Trenčíně.
 - 22/ Miovský, M., Miovská, L. & Šucha, M. (2007). Obsahová analýza mediálních sdělení. Seminář pro pracovníky v médiích „Drogy a média“ konaný 4. 4. 2007 v Centru adiktologie PK 1. LF UK a VFN v Praze.
 - 23/ Miovský, M. & Zábranský, T. (2007). Content Analysis of the czech media discussion on cannabis: Law enforcement, gateway theory, and implications for prevention. Vyžádaný příspěvek přednesený na mezinárodní konferenci “Cannabis – new developments in prevention and treatment” v rámci REITOX Academy 2007 konané ve dnech 29.– 30. 3. 2007 v Berlíně.
 - 24/ Novák, P., Miovský, M. & Šťastná, L. (2009). Mediální obraz konopných drog v souvislosti s kriminální činností. *Adiktologie*, 9 (4), 196–203.
 - 25/ Plichtová, J. (1996). Obsahová analýza a jej možnosti využití v psychologii. *Československá psychologie*, 40, 304–314.
 - 26/ Scherer, H. (2004). Úvod do metody obsahové analýzy. In Schulz, W. et al. (2004). *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Praha: Karolinum.
 - 27/ Schulz, W. (2004). Reconstructing mediatization as an analytical concept. *European Journal of Communication*, 19, 87–101.
 - 28/ Schulz, W., Zeh, R. & Quiring, O. (2005). Voters in a changing media environment – A data-based retrospective on consequences of media change in Germany. *European Journal of Communication*, 20, 55–88.
 - 29/ Sivek, V. (2004). Užívání a uživatelé konopných drog v kontextu analýzy mediálních zpráv. Diplomová práce. Olomouc: FF UP.
 - 30/ Sivek, V., Miovská, L. & Miovský, M. (2008). Obraz užívání a uživatelů konopných drog v masmédiích. In.: Miovský, M. (2008). *Konopí a konopné drogy: adiktologické kompendium*. Praha: Grada. ISBN 9788024708652. Str. 169–181.
 - 31/ Vláda ČR (2004). Národní strategie protidrogové politiky na období 2005–2009. Usnesení č. 1305/2004 ze dne 22. 12. 2004 Praha: Vláda ČR.
 - 32/ Výrost, J. & Slaměník, I. (1997). *Sociální psychologie – sociálna psychológia*. Praha: ISV nakladatelství.

centrum adiktologie

- ● ● ● Psychiatrická klinika 1. lékařské fakulty a VFN
Univerzita Karlova v Praze
Ke Karlovu 11 / 120 00 Praha 2 / Česká republika
e-mail: info@adiktologie.cz
www.adiktologie.cz

Manuál kódování mediálních sdělení o návykových látkách a tématech s nimi spojených

Uživatelská příručka

Autoři: Lenka Šťastná, Michal Miovský, Petr Novák

Recenzent: Mgr. Miroslav Charvát, Ph.D.

Vydalo Centrum adiktologie Psychiatrické kliniky a 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze ve spolupráci se Sdružením SCAN Tišnov v rámci projektu Vývoj kódovacího systému pro sociálně-psychologickou kvantitativní obsahovou analýzu mediálních sdělení a možnosti kombinace s metodami kvalitativními (GAČR č. 406/07/0541).

Publikace je vydána v ediční řadě Centra adiktologie jako Zpráva z výzkumu.

ISBN: 80-86620-17-4 (Sdružení SCAN)

Praha/Tišnov 2009

